

FRANK

08
2013

België - Belgique

PB-PP

9000 GENT

BC 21557

VIERMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN SAMENLEVINGSOPBOUW GENT VZW

SPECIAL

Stadsvernieuwing

SAMENLEVINGSOPBOUW
Gent

“Ik zou de eerste willen tegenkomen die zegt hoe Gent er binnen tien jaar zal uitzien. Ik weet het niet. Ik heb in de zeven jaar dat ik burgemeester ben de stad enorm zien evolueren, en niet altijd ten gunste.”

Een straffe uitspraak van onze burgemeester, die aantoonde hoe complex en uitdagend onze stedelijke samenleving anno 2013 is. Onze moderne samenleving, en de stad in het bijzonder, wordt geconfronteerd met een hele reeks (nieuwe) problemen: hoe zorgen we voor voldoende betaalbare kwalitatieve woningen in dichtbevolkte wijken, hoe gaan we om met de weinige open ruimte, hoe vinden we een antwoord op de groeiende (verkeers)onveiligheid, hoe lossen we de communicatieproblemen op in de superdiverse wijken, hoe krijgen we iedereen aan een gepaste job, wat doen we aan de groeiende ongelijkheid...

Een aantal wijken van Gent worden geconfronteerd met al die uitdagingen. Om hierop een antwoord te formuleren, heeft het stadsbestuur in de voorbije jaren gekozen om in de wijken Brugse Poort, Rabot-Blaisantvest en Ledeberg een sociaal stadsvernieuwingsproject te realiseren: een gebiedsdekkende, grote en langdurige investering op ruimtelijk, sociaal en economisch vlak. Samenlevingsopbouw Gent heeft in de voorbije jaren in opdracht van de stad Gent, bewoners georganiseerd, om die stadsvernieuwing mee vorm te geven. Het was een opdracht die niet altijd even duidelijk was. Het heeft een tijd geduurd voor we een evenwicht vonden tussen ‘werken in opdracht’ en onze missie. Vooral in de beginjaren worstelden we met onze rol van ‘uitvoerders’ van een stedelijk beleid, waarbij de kritische stem achterwege bleef. Maar onze rol en positie is uitgeklaard, en bondig geformuleerd komt het hierop neer: we geven letterlijk vorm aan de dagelijkse samenleving in de wijk als opstap naar de realisatie van de grondrechten.

Nu één project technisch gezien bijna afgerond is (Brugse Poort) en er binnenkort een vierde wordt opgestart (Sint Amandsberg) vond Samenlevingsopbouw Gent het een geschikt moment om in te zoomen op die wijken. Met deze FRANK ‘special’ belichten we de stadsvernieuwingsprojecten vanuit verschillende invalshoeken. Hoe kijkt het beleid naar de ontwikkeling in de wijken? Welke effecten haalt een onderzoeker uit de praktijk? Hoe ervaren bewoners die inzet en welke effecten zien zij? Vanuit welk kader werkt Samenlevingsopbouw Gent in de wijken? En hoe kijken de opbouwwerkers naar hun opdracht en hun rol?

Met deze FRANK ‘special’ willen we het levendige debat over sociale stadsontwikkeling in Gent mee stofferen, zowel in de wijk(en), als in gesprek met de lokale overheid.

In 2008 publiceerde Samenlevingsopbouw Gent een brochure met als titel: ‘Iedereen gelukkig?’ Daarin verwoordde ze haar visie op sociale duurzaamheid in stadsvernieuwingsprojecten. Pascal Debruyne en Joke Vandenabeele draaiden toen de vraag ‘Iedereen gelukkig?’ om tot ‘Elkeen geëmancipeerd!’ Daarbij stelden ze dat elke maatschappelijke verandering voortkomt uit strijd voor vrijheid en gelijkheid, en daarom gekoppeld is aan de realisatie van grondrechten voor iedereen. De manier waarop onze samenleving wordt georganiseerd vergroot de sociale ongelijkheid en sluit toenemend groepen mensen uit van de grondrechten*. Nieuwe migratiestromen, de aantasting van de welvaartstaat en patronen van verstedelijking hebben de uitdagingen op scherp gesteld. Dat is niet anders voor het opbouwwerk dat is geëvolueerd van een set van bottom-up praktijken gericht op maatschappelijke verandering naar een geprofessionaliseerde sector ‘samenlevingsopbouw’. Dit is een kritische reflectie vanuit de voorbije stadsvernieuwingspraktijken gedurende de laatste twee legislaturen, waarbij theorie en praktijk elkaar dialectisch informeren.

*Onder grondrechten worden hier verstaan: recht op huisvesting, werk, onderwijs, gezondheidszorg, cultuur

DEN HOF — LEDEBERG

Tekst: Pascal Debruyne en Tom Dutry • Foto's: Sofie Claeysens en Linze Magherman

Van 'knooppunten van solidariteit' tot 'netwerken van sociale stijging'

Globalisering

Voor we reflecteren over stadsvernieuwingsprojecten en de sociaal-ruimtelijke hefbomen, zetten we de veranderde context van globalisering uiteen, die een enorme impact heeft op de dagelijkse opbouwwerkpraktijken. Dat betekent concreet twee zaken:

- ① In tegenstelling tot enkele decennia geleden, zijn de groepen waarmee we dagelijkse werken steeds meer en complexer gemixt. De diversiteit binnen de diversiteit of 'superdiversiteit' is sinds de val van de Berlijnse muur toegenomen. Dat stelt ons voor de uitdaging ook de relaties tussen die mensen en groepen terug te herdenken. De klassieke relationele verbanden tussen mensen en groepen zijn dermate veranderd dat mensen anders met elkaar in contact komen of relationeel met elkaar verknopen. Homogeniteit maakt ruimte voor heterogeniteit, en duidelijkheid voor ambiguïteit. De manier waarop we tot 'gemeenschap' komen en die percipiëren is radicaal veranderd. De korte opstoot van progressieve collectieve actie van de jaren '60 tot '80 (Zie: Freire, 1970, Alynski, 1971), waarin de wortels van het opbouwwerk te vinden zijn, is opgeslokt door gemeenschapsvisies waar sociale cohesie voorop staat. De radicale randjes zijn eraf geveild, en 'gemeenschapsvorming' wordt een lapmiddel voor armoedebestrijding en achterstelling. Die sociale cohesie aanpak biedt echter geen afdoend antwoord voor de achterstandswijken die door de aanwezigheid van migratienetwerken, betaalbare woningvoorraad en toegankelijke diensten functioneren als "plaatsen van aankomst" (Sanders, 2012, Blommaert, 2013) waar die diversiteit en migratie zich op steeds complexere manieren ontploffen. De superdiverse samenleving waarin we leven daagt ons uit om collectieve opbouwwerkpraktijken terug centraal te stellen; een stukje 'back to basics'.
- ② Ook de context van de welvaartstaat is gewijzigd. Sinds de jaren '80 staat die welvaartstaat onder druk van neoliberale tendensen. Gangbare solidariteitsmechanismen worden in vraag gesteld door een verhard

individueel en collectief schuldmodel. De welvaartstaat is niet meer de automatische emancipatiemachine die ze ooit geacht werd te zijn, en sociale mobilisatie verloopt op andere manieren dan enkele decennia terug. Meer en meer dwingt dit ons niet enkel sociale rechten te verdedigen, maar ook te herdenken tegen de achtergrond van verstedelijking en 'de stad' die een laboratorium 'kan' zijn voor nieuwe solidaire praktijken. Opbouwwerkpraktijken binnen stadsvernieuwingsprojecten kunnen functioneren als laagdrempelige hefbomen voor de emancipatie van kwetsbare groepen en ook als kritiek en tegengewicht voor stadsvernieuwing gericht op spektakelarchitectuur, middenklassengroepen en sociale verdringing.

Samengevat: de context van superdiversiteit, welvaartstaattransformatie en de veranderende stad dagen ons uit om collectieve verbanden en solidaire actie van die 'gemeenschappen' te herdenken.

Waarom stadsvernieuwing in het opbouwwerk?

De opdracht van Samenlevingsopbouw Gent bestaat in het wegwerken van situaties van achterstelling en uitsluiting voor maatschappelijk kwetsbare groepen. We gebruiken concrete plaatsen in de wijken als ruimtelijke knooppunten van solidariteit om mensen omhoog te laten klimmen op de ladder.

Plaatsen als knooppunten van solidariteit

Stadswijken functioneren steeds meer als 'plaatsen van aankomst', waar migranten aankomen en gestaag de ladder opklimmen. Daar worden ze geconfronteerd met de zittende bewoners, waarvan velen ook tot kwetsbare groepen behoren. De aanwezigheid op dergelijke 'plaatsen' in de wijk is voor Samenlevingsopbouw cruciaal, wil ze een rol spelen in de opwaartse klim van kwetsbare groepen bewoners. Waar in een verzuilde ►►►

VANUIT DIE PLAATSEN ORGANISEREN
WE SOCIAAL OPWAARTSE MOBILITEIT,
MET EMANCIPATIE ALS DOEL

►►► maatschappij andere organisaties vangnetten vormden en hefbomen creëerden, probeert het opbouwwerk dat te doen in een tijd van superdiversiteit. Een reeks van projecten zoals stadstuinjes, ontmoetingsplaatsen, en allerhande 'doe-activiteiten' spelen een cruciale rol als laagdrempelige praktijken. Mensen komen samen en vormen een netwerk met andere bewoners en diensten. Door de nadruk te leggen op die projecten als 'knooppunten van solidariteit', die naar voor komen uit de concrete sociale praktijken van bewoners zelf, willen we ruimte bieden voor nieuwe sporen in het zoeken naar het collectief verenigen van burgers van onderuit. Het aspect (ver)binding tussen verschillende groepen is hierbij belangrijk. Ook door te werken aan (ver)binding tussen mensen en groepen die zich in een betere sociaal-economische positie bevinden en kwetsbare bewoners (groepen), willen we de solidariteit versterken. Onze blik op kwetsbare bewoners en migratiebuurten is positief en legt de nadruk op hun 'kunnen en willen' in hun streven naar emancipatie. De invulling van dat emancipatorisch doel wordt bepaald door mensen zelf, op de zinvolle keuzes het leven te leiden dat hij of zij zinvol acht. De realisatie van grondrechten is een belangrijke voorwaarde om dit te kunnen doen.

Netwerken van sociale stijging

'Knooppunten van solidariteit' moeten functioneren als ruimtelijke hefbomen die ver voorbij traditionele ideeën van sociale cohesie gaan of de contacthypothese. Bij die laatste overtuigingen lijkt het voldoende mensen samen te brengen om hen te versterken. Het gaat ook verder dan 'sociale mix' waarbij de kwetsbare bewoners een betere toekomst worden beloofd door het binnenbrengen van sociaal kapitaal van betere middenklassengroepen. Samenlevingsopbouw hanteert die 'knooppunten van solidariteit' om samen met bewoners verder te bouwen aan een andere leefomgeving, een andere buurt, stad, en misschien een stukje een andere wereld. Knooppunten van solidariteit worden traag maar gestaag 'netwerken van sociale stijging'. Projecten worden namelijk gebruikt als laagdrempelige vertrekpunten van waaruit we netwerken bouwen en bruggen slaan naar beleidsdomeinen zoals wonen, werken, ruimtelijk beleid, maar ook politiek. Op die manier trachten we vanuit 'de knooppunten van solidariteit' en uitdijende 'netwerken van sociale stijging', mensen grip op hun omgeving en toekomst te geven.

Die netwerken dienen dus als hefbomen om sociale grondrechten op de agenda te zetten. Denk maar aan hoe *de Site* functioneert als een vertrekpunt voor stadslandbouw. Van daaruit worden allerlei nieuwe "spin off's" opgezet om mensen zichzelf individueel of als groep te ontplooiën: het

sociaal-artistieke naaiatelier *Made by Oya*, het alternatieve geldsysteem *de Torekes*, het eetcafé *Toreke*, alsook andere inspraakgerichte trajecten vloeien voort uit het initiële project. Of hoe inspraakactiviteiten in de Brugse Poort het vertrekpunt was voor Babelut, een 'superdiverse' groep vrouwen die het thema gezondheidszorg op de kaart zette, en nu engagementen opneemt in het netwerk *precaire puzzel*. En hoe het project '*Den Hof*' in Ledeberg de basis vormde om aansluiting te vinden bij het project ecologische volkstuinjes '*t Landhuis*'. Op die manier leren we van andere

netwerken om ruimte in de stad opnieuw toe te eigenen. Vanuit die plaatsen organiseren we sociaal opwaartse mobiliteit, doorheen relationele verbindingen met emancipatie als doel. Sociaal opwaartse mobiliteit betekent dat mensen hun sociaal-economische positie kunnen behouden of versterken en tot een positieve sociale verbinding komen op individueel, structureel en institutioneel niveau. Sociale stijging heeft ook een collectieve dimensie, waarbij het de opdracht is van onder meer Samenlevingsopbouw om maatschappelijke kwetsbare groepen te emanciperen. In deze opdracht komt het element van sociale strijd duidelijk naar voor. Bijvoorbeeld: de nood van mensen zonder verblijfspapieren om mee te tellen in onze samenleving zet ons model, meer dan eens bepaald door een dominant middenklassenperspectief, onder druk. De belangen van de bewoners die niet passen in dit plaatje, worden dikwijls genegeerd. De rol van Samenlevingsopbouw Gent is om die machtsverhoudingen te duiden, en het gesprek aan te gaan en mee te doen kantelen.

Conclusie

Stadsvernieuwingprojecten zetten in op hanteerbare ruimtes waar burgers vat op kunnen krijgen. Er wordt concreet gewerkt aan hun leefomgeving waarin ze mee zouden moeten beslissen over de inrichting van toekomstige ruimtes, dienstverlening en sociale rechten. Vanuit de concrete ervaring van

herinrichten op een co-productieve manier hebben mensen iets in de pap te brokken, tellen ze mee als burgers, en kunnen ze een stukje van hun directe leefwereld mee vormgeven. De inzet is dan ook een micro-context en ervaring in democratie met directe resultaten die positief ingrijpen op eigen leven en leefomgeving. Democratie wordt op die manier geen holle doos maar wordt meteen omgezet in concrete tastbare resultaten. Vanuit die concrete projecten wordt er van onderuit gewerkt aan een positief verhaal over 'de stad als emancipatiemachine', niet over de hoofden van burgers heen, maar mét hen en door hen.

Pascal Debruyne is onderzoeker aan de Ugent en lid van oa. DIEGEM

Tekst: Tim Everaert en Linze Magherman – Foto's: Linze Magherman

ZUURSTOF voor de Brugse Poort

De wijk Brugse Poort is de wijk in Gent waar Samenlevingsopbouw Gent al het langst actief is. Sinds de vroege jaren '90 hebben we de wijk zien veranderen. Niet alleen door geplande ingrepen zoals het stadsvernieuwingsproject, maar ook, en misschien vooral, door de gevolgen van de 'globalisering'.

Ondanks de uitgevoerde en geplande investeringen blijft de wijk een zeer dichtbevolkte wijk met veel nood aan open ruimte en groen. Het tekort aan kwalitatieve huisvesting is een hardnekkig probleem. Er is nog steeds armoede, drugsproblematiek, een te klein aanbod voor kinderen en jongeren... Dit allemaal in een wijk waar super diversiteit geen loos begrip is.

En toch zien we verandering. Onder andere door het stadsvernieuwingsproject *Zuurstof voor de Brugse Poort* is er een instroom van jonge gezinnen die iets willen maken van hun wijk. Een actief middenveld en diensten die elkaar vinden en naar oplossingen zoeken voor de problemen van de wijk. Samenlevingsopbouw Gent is één van de actieve wijkpartners die de handschoen wil opnemen voor een betere wijk.

Het verhaal begint in 2003 toen de stad Gent een convenant voorstelde waarin de volgende opdrachten voor Samenlevingsopbouw Gent werden benoemd:

- Organiseren van participatie-op-maat van de buurtbewoners.
- Ondersteuning van de lokale bewonersgroep Buurtraad in haar adviserende rol met betrekking tot het stadsvernieuwingsproject *Zuurstof voor de Brugse Poort*.
- Voelsprietfunctie met betrekking tot de noden van de wijk en van de wijkbewoners.
- Samenlevingsopbouw Gent houdt ook de vinger aan de pols voor ongewilde randverschijnselen bij deze wijkherwaardering. Sociale verdringing, kraken uit noodzaak en dergelijke zijn ongewenste neveneffecten, die vooral de zwakste bewoners treffen.

Van bij aanvang trachtte Samenlevingsopbouw Gent in te zetten op die bewoners die het stedelijk beleid via haar gewone inspraakactiviteiten moeilijk of niet bereikte. De vele en diverse allochtone gemeenschappen waren nauwelijks vertegenwoordigd in de opgestarte netwerken. We kozen ervoor een extra personeelslid in te

zetten met de specifieke opdracht om een categoriale werking op te starten met vrouwen van niet-Gentse afkomst. De kiem van een tweede project in de wijk werd geplant: *Babbelut*.

Waar enerzijds het stadsvernieuwingsproject langzaam maar zeker verder werd afgewerkt en de plannen hun definitieve vorm aannamen, werd de rol van de opbouwwerker hierin kleiner. Eenmaal de realisaties waren afgewerkt, kwamen nieuwe vragen op: hoe organiseren we het samenleven op die nieuwe plekken in de wijk. De inzet verschoof naar netwerking met andere geëngageerde buurtpartners. Werkgroepen rond de leefbaarheid in de parken en pleinen in de wijk, en de opstart van het wijkcollectief Precaire Puzzel zorgde ervoor dat het accent daarop kwam te liggen.

In die periode werd de inzet van het opbouwwerk in de wijk gehalveerd. De voor de hand liggende uitdaging om de bereikte groepen, vooral afkomstig uit maatschappelijk kwetsbare groepen, ook in deze netwerken mee te krijgen werd maar voor een gedeelte gehaald. Dat dit vooral te maken had met die halvering van de inzet is duidelijk: investeren in netwerken kost nu eenmaal veel tijd. De mensen die wel hun weg vonden spreken dan ook over de verrijking die dit voor hen teweeg bracht. Het feit dat ze op die manier stappen zetten richting een sterk netwerk zorgde voor zelfontplooiing.

Anderzijds ging het verhaal van *Babbelut* zijn eigen weg. Op eigen tempo, en gericht op hun eigen interesses, ging de groep verder op zoek naar thema's om rond te werken. Een groep

van een negentigtal gezinnen van Turkse, Marokkaanse, Iraakse, Somalische en Kroatische origine koos voor de volgende doelstellingen:

- Verhoging van de wijkbetrokkenheid van de deelnemers en verhoging van de betrokkenheid van de wijk op de participanten.
- De toegankelijkheid van gezondheidsdiensten in de wijk voor maatschappelijk kwetsbare groepen vergroten.

Door de empowerende aanpak van de groep en de verhoogde wijkbetrokkenheid groeide ook de zelfstandigheid van de vrouwen en vonden ze ook hun weg in minder voor de hand liggende netwerken zoals sportclubs. De zo hard gezochte opwaartse mobiliteit komt hier sterker naar boven. Langs de andere kant wint de wijk ook bij deze aanpak. Thema-avonden waar bewoners samen komen om van elkaar te leren, zoals een avond rond drugs, was voorheen grotendeels een samenkomst van de meer gekende figuren in de wijk. Nu kan ook de visie van een andere groep aan bod komen. Dit is verrijkend en werkt inspirerend.

Doorheen de twee opgestarte netwerken — stadsvernieuwing en *Babbelut* —, die eerst samen liepen, dan elk een eigen weg kozen en nu elkaar weer terug vinden, is des te meer duidelijker geworden dat het werken rond gemeenschappelijke thema's mensen kracht geeft. Als ze dit kunnen doen zonder zichzelf voorbij te hollen, kunnen er grote resultaten worden gehaald. Zowel op persoonlijk als maatschappelijk vlak.

LUIZENGEVECHT

Fonteyneplein

Boerdijkpark

Kokerpark

Interview met Müjgan

Ik ben Müjgan van Turkse origine uit de streek rond Konya. Ik woon in het hart van de Brugse Poort en ben mama van twee kinderen: een zoon en een dochter. Ik ben getrouwd en mijn man is heel gelovig en ik ook. Door het nogal strikt praktiseren leefde ik zeer geïsoleerd. Ik werd verondersteld om als vrouw volledig ten dienste te staan van mijn man en kinderen.

Babbelut heeft voor mijn leven een ommekeer betekend. Op een dag was ik mijn boodschappen aan het doen in een winkel in de Brugse Poort en een vrouw vertelde me over het project. Deze vrouw is dan met mijn man komen praten. Omdat er enkel vrouwen aanwezig waren, kreeg ik toelating deel te nemen.

Door *Babbelut* heb ik mijn sociale contacten kunnen opbouwen en ben ik in aanraking gekomen met verschillende culturen. Wij zijn geneigd om binnen onze cultuur sterk terug te vallen op onze familie en *Babbelut* heeft door de aanwezigheid van Marokkaanse, Somalische, Iraakse en Kosovaarse vrouwen mijn blik enorm verruimd. Ik leer veel nieuwe mensen kennen en stel soms mijn eigen strikte geloofsregels in vraag. Er is ook tijdens het informele moment ruimte om vragen met betrekking tot ons geloof uit te wisselen.

Door *Babbelut* heb ik mijn eigen vooroordelen moeten bijstellen. Linze zorgt ervoor dat we moeten samenwerken, ook als we elkaar moeilijk begrijpen, maar we zoeken oplossingen en sterkere vrouwen vertalen nu voor ons.

Op deze wijze hebben we niet enkel contact met vrouwen van onze eigen origine. Op deze wijze leren we elkaar dus echt beter kennen. Je bouwt doorheen de tijd een echte band op. We helpen elkaar en we ontmoeten elkaar ook buiten *Babbelut*.

Het project heeft voor mij heel wat meerwaarde op vlak van sociale contacten. Ik leer heel veel bij. Ik word hier echt erkend als iemand die ook iets te betekenen heeft, wat ik niet direct als vrouw in onze cultuur ervaar. Ik word mondiger en zelfstandiger en sterker.

Door *Babbelut* zet ik nu nog verdere stappen en sluit me aan bij verschillende activiteiten in de wijk. Ik ga nu ook naar de bewegingsles die wordt georganiseerd door het wijkgezondheidscentrum Brugse Poort en ook naar verschillende groepen rond opvoedingsondersteuning.

Nu kan ik ook vergelijken welke meerwaarde *Babbelut* biedt in verhouding tot andere projecten.

Bij *Babbelut* heb ik het gevoel dat ik zand opscheep met mijn handen en het vasthoud. Samen met andere vrouwen houden we zoveel zand vast dat we bezig zijn met samen een stevig zandkasteel te bouwen. In andere projecten heb ik het gevoel dat het zand tussen mijn vingers wegglijpt. Ik heb al heel veel geleerd, houd het ook vast en we hebben al ook heel veel bereikt.

Momenteel ben ik heel actief in het project gezondheid en tandzorg, en neem ik ook heel actief deel aan de verschillende praatavonden in de wijk over thema's die over de Brugse Poort gaan.

Door *Babbelut* heb ik ook de stap gezet naar vormingen rond communicatie en neem de verantwoordelijkheid om te tolken voor de volledige groep.

Ik ben zo blij dat ik dit nu durf. Ik was vroeger heel verlegen en had absoluut een slecht gevoel over mezelf, geen eigenwaarde eigenlijk. Ik had nooit gedacht dat ik het woord zou nemen bij zo een grote groep. Dit is een echte droom die ik al heb bereikt. Ik durf nu ook deelnemen aan dialoogtafels en zelfs aan debatten die doorgaan in de wijk en het woord nemen tegenover de schepenen.

Ik vind dat mijn toekomstige opdracht een voorbeeldfunctie is in de wijk. Ik stimuleer andere vrouwen om mee te gaan naar gesprekstafels in de wijk en geef hen het nodige duwtje in de rug. Wij willen dat er ook rekening wordt gehouden met ons als er plannen zijn in de Brugse Poort.

Ik vind dat dit project nog heel veel potentieel heeft. We zijn nu sterk genoeg om te vechten voor verandering. We willen meer en meer voor onze rechten opkomen en ook tonen dat we samen met de andere bewoners in de Brugse Poort ook mondige burgers zijn die samen willen bouwen aan de wijk.

ACACIAPARK

Interview met Agnes

Ik ben Agnes. Ik kom uit Gent en woon er al mijn hele leven. Nu ook al 30 jaar in de Brugse Poort. Ik werk halftijds bij de Vlaamse overheid. Ik woon samen met mijn man. Vijftien jaar geleden zocht men mensen om een buurtraad op te starten. Die ging mee nadenken over het stadsvernieuwingsproject Zuurstof voor de Brugse Poort. Dit was iets dat mij wel interesseerde en dus heb ik meegedaan.

Waarom doe je mee?

Nu ligt het project een beetje stil omdat het grootste deel van het stadsvernieuwingsproject gepasseerd is. Maar ik deed mee omdat ik graag overal op de hoogte was en ook graag wou helpen. Ook omdat ik op die manier allerlei mensen kon helpen. Het project heeft mij veel nieuwe mensen leren kennen. Ik zie ze wel niet zo vaak buiten het project maar toch. Ik heb ook veel geleerd hoe dingen werken binnen de stad. Dat vind ik boeiend.

Welke mensen heb je beter leren kennen, en welk verschil maakt dat?

Ik leerde eerste de opbouwwerker kennen. Zij sprak mij aan om mee te doen met de buurtraad. Ik dacht eerst dat dit niets voor mij was, maar ze drong aan en dus ben ik toch eens gekomen. Daarna leerde ik de andere mensen van de buurtraad kennen. Zij wonen ook allemaal in de Brugse Poort, wat ervoor zorgt dat ik nu veel mensen ken. Dit is leuk als ik naar activiteiten ga.

Welke bruggen bouwde je door het project met andere mensen?

Ik zit nu ook in de jury van 'Wijk aan Zet'. Daardoor kan ik mee nadenken over de wijk. Ook weet ik altijd waar dingen te doen zijn. Ik heb de Brugse Poort anders leren kennen en ik leerde ook andere mensen kennen, bijvoorbeeld jongeren, waar ik vroeger niet zou tegen spreken.

Wat doe je concreet in het project?

Wij dachten mee na over de plannen van Zuurstof voor de Brugse Poort. We gaven onze mening over de plannen en zorgden ervoor dat iedereen aan bod kwam. Later, toen de plannen af waren, ging de buurtraad vooral over het thema verkeer. Dat vond ik minder interessant.

Wat zijn je dromen en hoe draagt het project daar toe bij?

Mijn droom is dat iedereen graag woont in de Brugse Poort. Daar is nog veel werk aan. Nu durven veel mensen niet buitenkomen. Ook praten er weinig mensen tegen elkaar. Door mensen aan elkaar voor te stellen hielp het project om andere mensen te leren kennen.

Welke stappen zouden nog moeten genomen worden om je dichter bij die droom te brengen?

De buurtraad ligt nu een beetje stil. Het zou opnieuw sterker moeten worden met nog meer mensen. Dat zou helpen.

Welke finaliteit heeft het opbouwwerk voor ogen in de Brugse Poort?

Babbelut is een veilige oefenplaats, waar vrouwen van niet-Belgische origine procesmatig ruimte krijgen tot empoweren, tot het ontwikkelen van hun specifieke competenties. Ze leren er netwerken kennen en gebruiken. Ze leren collectieve noden detecteren, erkennen en signaleren. Finaal is het belangrijk dat ze deze expertise gaan gebruiken in de wijk, dat ze allianties sluiten met sterkere bewonersgroepen (zoals de Precaire Puzzel). Zo kunnen ze samen met hen, organisaties en diensten hun politiserende rol opnemen. En zo behartigt het hele middenveld mee de belangen van maatschappelijk kwetsbare groepen: om

samen tot een concreet, leefbaarder wijk te komen en grondrechten zoals 'wonen' en 'gezondheid' dichterbij te brengen. Kortom, opnieuw een 'nieuwe' Brugse Poort.

Tekst: Tom Dutry – Foto's: Dienst Communicatie Stad Gent en Sofie Claeysens

Stadsvernieuwing werkt als een vliegwiel: elk element zet een ander in beweging

Sinds september 2010 volgt Tom Balthazar Karin Temmerman op als Schepen voor Stadsontwikkeling en Wonen. Hij staat dus al 3 jaar aan het politieke roer van stadsvernieuwing. FRANK haalde hem voor de microfoon: welke belangrijke veranderingen heeft hij in Gent zien plaatsvinden en welke ambities koestert hij er verder voor?

Sociale stadsvernieuwing was in de voorbije twee legislaturen één van de beleidsprioriteiten. Hoe evalueer je die projecten? Zijn het succesverhalen?

Schepen Tom Balthazar: Als je het mij vraagt of dit een succesverhaal is, durf ik dat niet zomaar te stellen. Ik durf wel niet te denken hoe vreselijk de toestand in de drie wijken zou zijn, mochten we helemaal niets gedaan hebben. Maar als je mij vraagt om eventjes terug te kijken, dan moet ik vooreerst zeggen dat het veel te traag verloopt. Het is bijna onvermijdelijk in zo een planingsproces: de centen, de vergunningen, de traagheid van de werken, het overwinnen van juridische weerstand... Bijvoorbeeld de aanpak van het Luizengevecht in de Brugse Poort start binnenkort (najaar 2013). In de drie wijken zijn er op verschillende manieren krachtige ingrepen gedaan die in onderlinge samenhang de leefkwaliteit van de wijk sterk verbeterd hebben. In Ledeberg vooral achter de gevels: daar is veel gerenoveerd, vooral door eigenaars maar ook door eigenaar-verhuurders, dankzij de premies. In de Brugse Poort is er

verschil gemaakt door de bijgekomen open ruimte.

Is het een succesverhaal? Ik denk dat de ambities van *Zuurstof voor de Brugse Poort* zeer nuttige impulsen hebben gegeven, maar intussen wordt de wijk geconfronteerd met een reeks nieuwe problemen die onder meer te maken hebben met instroom uit Oost-Europa. De ingrepen in de wijk bieden hier slechts gedeeltelijk een antwoord op.

In de wijken Brugse Poort en Rabot zijn de plannen vertrokken vanuit een stenen verhaal: heel sterk opgebouwd vanuit fysiek ruimtelijke ingrepen, die later worden aangevuld met sociaal-economische en sociaal-culturele ingrepen. Erken je dat? En wat heeft men daaruit geleerd?

TB: Het gevaar is dat bij de start van stadsvernieuwing de meeste aandacht gaat naar ruimtelijk-fysische ingrepen, dat is waar. Maar we moeten dit vermijden. Je moet van in het begin naar een geïntegreerd verhaal gaan: sociaal en economisch, en ander componenten betrekken. Anderzijds is het niet slecht dat so-

ciaal en economische veranderingen het gevolg zijn van de ruimtelijk-fysische initiatieven. Niet alle plannen moeten door de stad worden gerealiseerd, maar ze moeten wel een plek krijgen van in het begin. Stadsvernieuwing moet een soort vliegwiel zijn waarbij verschillende elementen elkaar in beweging brengen en elkaar versnellen, en waarbij men zin krijgt om initiatieven te nemen. De Vieze Gasten, het Eetcafe Toreke, de progressieve open visie van de parochie, waren essentiële

elementen in het realiseren van de vernieuwing. En het is de stad die meegeholpen heeft in de realisatie ervan: voorwaarden scheppen, infrastructuur voorzien... De stad moet het mogelijk maken en voorwaarden scheppen. Je moet daar van in het begin aan denken.

Wordt sociale stadsvernieuwing opnieuw een beleidsprioriteit?

TB: We hebben gezegd in het Bestuursakkoord dat een aantal wijken bijzondere aandacht verdienen: in de eerste plaats Dampoort Sint-Amandberg - de wijk rond de Dampoort en rond de Dendermondsesteenweg, de wijk Muide-Meulestede en Nieuw Gent. De andere wijken worden niet vergeten, maar het is niet verkeerd om een aantal wijken bijzondere aandacht te schenken.

Bestaan daar nu al ideeën over?

TB: Ik denk dat we nog meer moeten zorgen dat het een geïntegreerd verhaal wordt van ruimtelijke ingrepen - (meer openbare ruimte, speelruimte, meer groen) - verbetering van het woningarsenaal, bij voorkeur in samenwerking met bewoners en eigenaars, naast een aantal andere elementen die de wijk doen heroplevend. Dat kan niet anders dan in samenwerking met de lokale partners. Het is mijn hoop dat we er niet alleen een goede en intense brede participatie kunnen uitwerken, maar dat we in de mate van het mogelijke zoveel mogelijk mensen en groepen betrekken, waarmee we een soort verbond zouden kunnen maken. Noem het een 'wijkpact', met de scholen, de kmo's, wijkgezondheidscentrum, alle mensen die er wonen en werken... maar uiteraard heeft de stad een belangrijke rol. Ik ben overtuigd dat we niet alleen omwille van budgettaire redenen beter moe-

ten samenwerken, maar ook voor de gedragenheid en effecten. Bijvoorbeeld speelruimte voor kinderen: een van de wegen is dat we ruimtes van scholen intenser gaan gebruiken en dat we speelplaatsen in de vakantie en weekends toegankelijk maken. De overheid kan dit faciliteren.

Waar moet het beleid op focussen: sociale mix, dus aantrekken van nieuwe bewoners, of sociale stijging, investeren in de huidige bewoners?

TB: Een mix kan zinvol zijn, maar is niet zaligmakend. Een rijke buur is geen oplossing voor een werkloze buur. Het criterium moet sociale stijging zijn, zowel van diegene die er wonen individueel als de wijk. De wijk als geheel, in imago, in functioneren. Als je mij vraagt of we dat als doel beschouwen? In elk geval moet het doel van een globaal beleid zijn, dat een stedelijk sociaal beleid aan zoveel mogelijk bewoners de kans geeft om hun positie te verbeteren. Dat moet absoluut de bedoeling zijn; en bij een rechtvaardig sociaal beleid ga je meer inzetten op mensen die dat niet op eigen kracht kunnen. Het is compleet gerechtvaardigd om meer te ondersteunen en hulp te bieden aan bepaalde wijken, want als we iedereen gelijk behandelen, wordt de ongelijkheid nog versterkt.

Ik zou graag nog eens terugkomen op het idee van een 'wijkpact'. Is het geen risico dat je in een soort van consensusdenken terecht komt? Met een ideaalbeeld van een wijk dat vooral middenklasse gestuurd wordt?

TB: Ja. Bij participatie bestaat altijd het gevaar dat je je laat leiden door de meest actieve, meestal de mondige. Dat je niet voldoende luistert naar de zwijgers. Het is de taak van Samenlevingsopbouw Gent om de zwijgers en de minder krachtigen, stem te geven. We gaan niet zover dat we gaan wachten tot iedereen akkoord is, want anders starten we nooit. Of met een zeer afgezwakt plan. Het beleid maakt keuzes, meer aandacht aan zwakkeren, mobiliteit, ander woonvormen...

Stadsvernieuwing in het Rabot: is dit niet vooral in de rand? Wat ontbreekt er om in de kern van de wijk in te grijpen? Of wat gaat men doen met de kern?

TB: De vernieuwingen in de wijken Brugse Poort en Ledeborg situeren

zich toch in de kern. In het Rabot dreigt dat minder het geval te zijn. Het is zo dat grote ruimtelijke ingrepen in een dicht bebouwde wijk niet alleen grote kosten meebrengen, maar ook veel protest veroorzaken. Je moet ook kansen hebben: soms kan je onteigenen, soms niet, soms kan je aankopen, soms niet. Maar er is toch wel één en ander gebeurd: een nieuw buurtcentrum, het eetcafé Toreke, en binnenkort de heraanleg van het binnengebied van de Kwakkelstraat (garageboxen die worden omgevormd tot park en speeltuin). Er is veel kans dat het Tractiestation aangekocht wordt, waarvan een deel moskee wordt. Maar het gevaar dat er voornamelijk

aan de rand van de buurt projecten komen met mooie koopwoningen is reëel. We moeten erover waken het niet alleen dát is. Wat de Tondelier betreft, een project in samenwerking met de stad Gent, daar is voorzien dat er niet alleen betaalbare woningen zijn (20% sociale en 20% bescheiden woningen), maar dat die twee parken echt open zullen zijn en er echt contact zal zijn met de buurt, met een buurtsporthal die niet alleen voor de nieuwe bewoners zal zijn. Een aantal projecten zal vooral voor de nieuwe bewoners zijn.

Tekst: Dimitri Vandenbergh, Tom Dutry, Wouter Van Thillo en Gülcan Sari – Foto's: Wannes Degelin

BRUGGEN naar Rabot

Samenlevingsopbouw Gent maakte zijn herintrede in de wijk Rabot in 2004. Niet toevallig viel dit samen met de start van het project *Bruggen naar Rabot*. De eerste jaren werd hard gewerkt met de bewonersgroepen om het 'gebuisde' concept te verbeteren. 'Brussel' had namelijk het eerste ontwerp van het stadsvernieuwingsproject negatief beoordeeld. Om het project te redden werd beroep gedaan op bewoners en veldwerkers. En met succes, want het project *Bruggen naar Rabot* werd herschreven en goedgekeurd.

Intussen in 2006, was de Alcatellfabriek, gelegen aan de rand van de wijk, afgebroken. Op die manier kwam er plots een terrein van 4 ha vrij, en dit in één van de dichtst bebouwde wijken van de stad. Aangestoken door een enthousiasmerende dynamiek, werd de betonnen vlakte in een paar maanden tijd veranderd in een nieuwe ontmoetingsplek voor de buurt. Sinds juni 2007 gebruikt *de Site* 'tijdelijke invulling' als methodiek om de stem van buurtbewoners te laten wegen op de besluitvorming in het stadsvernieuwingsverhaal *Bruggen naar Rabot*. Die alternatieve manier van betrokkenheid zorgde voor de nodige zuurstof in het participatieproces. Niet alleen slaagden we erin om een heel nieuwe groep te organiseren op de wijk, het was ook een antwoord op een heel pak noden en verzuchtingen. *De Site* is intussen een plek geworden waar veel buurtbewoners zich thuis voelen. Het project vertrok vanuit een nood aan groen en ruimte. De eigenheid van het terrein laat ook toe dat het project stelselmatig evolueert (afhankelijk van de noden en wensen van buurtbewoners). Samen met bewoners wordt het terrein ingevuld: niet alleen denken maar ook doen! Samen realiseren draagt bij tot een grotere zorg voor het project.

Eénmaal op kruissnelheid, werd een bijkomend experimenteel project opgezet in de wijk: als eerste wijk in Vlaanderen werd een

eigen munt opgestart. Bewoners die zich inzetten voor elkaar of taken opnemen in de publieke ruimte voor een propere, groene, veilige en prettige wijk, worden gewaardeerd met *Torekes*, want dat is de naam van onze munt. Met die *Torekes* kunnen ze terecht bij een aantal lokale handelaars, of in ons loket, waar je tickets kunt kopen voor de film, milieusparende materialen, tickets voor bus of tram, een volkstuintje huren, enzovoort. De munt wordt via buurtorganisaties in omloop gebracht, of via bewoners die een leuk idee hebben dat tegemoetkomt aan de doelstellingen van ons project. Op deze manier werken de buurtorganisaties en de buurtbewoners samen aan een positieve dynamiek in de wijk. Worden vooroordelen ontkracht, ontstaan nieuwe netwerken en krijgen bepaalde groepen de kans te tonen dat zij wél willen deelnemen aan de maatschappij maar daar binnen het reguliere circuit geen ruimte voor krijgen wegens 'economisch niet rendabel'.

Wat de werking in de wijk Rabot zo uniek maak, is de andere kijk op 'lokaal economisch handelen'. De synergie tussen de verschillende projecten *De Site*, *de Sociale Kruidentier*, en de *Torekes* zorgt voor een dynamiek die bewoners en medewerkers uitdaagt om anders na te denken over de mogelijkheden in de wijk. Een wijk die tot voor kort bekend stond als één van de armste van Vlaanderen,

slaagt erin om met de aanwezige capaciteiten, talenten en 'grondstoffen', nieuwe lokale economische initiatieven op te starten. De rode draad doorheen de cases zijn 'korte keten, gezonde voeding' en een alternatieve munt De Torekes.

De stadsakker op De Site en het eetcafé Toreke

De Site herbergt een stadsakker van 3000m², waar samen met vele vrijwilligers groenten gekweekt worden op biologische manier. De akker kwam er op vraag van bewoners. Veel van die bewoners hebben Turkse roots, en zijn afkomstig uit een typisch rurale streek, Emir-dag. Deze mensen hebben hun hart verloren aan de akker en zijn dagelijks aan het werk. De akker is een deel van hun leefwereld geworden. Hun inzet wordt gewaardeerd met de lokale munt de Torekes. De groenten die er gekweekt worden hebben o.a. hun afzet in het Eetcafé Toreke, een restaurant in de wijk. Dankzij een gediversifieerd prijzenbeleid kunnen ook bewoners met een klein inkomen genieten van een gezonde maaltijd. Meer zelfs,

bewoners kunnen hun maaltijd ook betalen met Torekes. Het wijkrestaurant is een schot in de roos: het is een centrale plek waar zowel de bewoners met een klein inkomen welkom zijn, als de nieuwe stedelijke inwijkelingen. De manier van werken op de Site past perfect binnen de visie van het eetcafé: gezond en duurzaam eten met bio-producten van lokale leveranciers! Zo zien we dat het eetcafé Toreken een plek is geworden waar iedereen terecht kan. Het is een plek waar je dakloze mensen kan treffen naast de bakfietsende middenklasser of de advocaat die werkt in het gerechtsgebouw.

Rabot op je bord

Het 'Rabot op je bord' project is een partnership tussen De Site, de Sociale Kruidenier*, en het voedselteam Rabot. Het 'Rabot op je bord'-project maakt met de oogst van de stadsakker De Site en met overschotten van de producten van de Sociale Kruidenier, nieuwe producten. Samen met de vrijwilligers van de verschillende projecten maken we heerlijke, ingemaakte producten. De pesto's, sausen, soepen, confituren,... worden ver-

deeld via diverse kanalen zoals bv het voedselteam van het Rabot. Ook hier passen we een gediversifieerd prijzenbeleid toen: klanten van de Sociale Kruidenier kunnen de verwerkte producten 30% goedkoper aankopen dan de marktprijs. Bewoners met een gewoon inkomen betalen de normale marktprijs. Door de producten te kopen steun je de sociale kruidenier, die als doel heeft mensen met een beperkt inkomen toegang te geven tot kwalitatieve, gezonde en verse voeding, gekoppeld aan ontmoeting en vormingsactiviteiten.

Buurtbeheer

De opgezette processen eindigen niet: we hebben intussen een nieuwe stap gezet op vlak van coproductie. Samen met omwonenden, vrijwilligers en sympathisanten hebben we een aantal onbenutte groene openbare plekken (Witte Kaproenenplein, ...) helemaal heringericht. Een vorm van buurtbeheer en coproductie, in samenwerking met de groendienst en een enthousiast landschapsarchitectenbureau, heeft geleid tot een verbazend resultaat. Niet alleen op vlak van ruimtegebruik. Maar ook hoe omwonenden, die de hoop hadden opgegeven dat het ooit nog goed zou komen met hun wijk, opnieuw positiever kijken naar hun lokale samenleving.

Het werkt

De synergie tussen de verschillende projecten werkt! We willen nieuwe toepassingen uitwerken op andere plaatsen in de wijk (oa. de Kwakelstraat), het nieuwe stadsdeel (Tondelier) en in de andere wijken van Gent.

*Een Sociale Kruidenier verkoopt enkel kwaliteitsvolle basisproducten tegen een lage prijs. Een basisaanbod bestaat uit producten die elke persoon nodig heeft om menswaardig te kunnen leven. (voeding-, en verzorgingsproducten). De prijs ligt 30 procent onder die van de zogenaamde witte producten in de supermarkten en worden aangevuld met seizoensgerichte producten

DE SITE

RABOTWIJK

Interview met Meester Patrick

Ik ben Patrick Dhondt, leerkracht op de school het Kompas - Buitengewoon onderwijs in het Rabot. Ik geef les aan HV3 de jongeren van 12 jaar. Ik ben vanaf het moment dat ik over het Torekes project hoorde, betrokken bij het project met mijn klas. Zo zijn de Torekes geïntroduceerd geraakt op school. Nu, twee jaar later, is het al goed ingeburgerd en maken meer en meer klassen gebruik van de Torekes.

Ik vind het project interessant voor de school en mijn leerlingen. Omdat ik overtuigd ben dat de leerlingen van de school een positieve bijdrage kunnen leveren aan de wijk. De directe beloning die gekoppeld is aan het vrijwilligerswerk via de Torekes vind ik positief. De leerlingen leren dat 'iets doen' een beloning en waardering oplevert. Als we met de leerlingen bezig zijn spreken voorbijgangers ons spontaan aan. Op die manier ontstaat er niet alleen meer positieve interactie met de wijk, maar de leerlingen leren ook dat hun werk geapprecieerd wordt. En het is ook positief voor de school. Door mee te doen met het Torekes-project is de school nu meer geïntegreerd in de wijk. Het is maar een kleine stap maar wel een belangrijke.

Het Torekes-project is voor mij één manier om de jongeren op een praktische manier voor te bereiden op het latere leven: wij geven ze een opdracht en zij voeren deze uit. Dit is niet altijd even evident voor onze leerlingen. Ik geef even een voorbeeld. De Torekes die wij met de klas verdienen door kleine activiteiten te doen zoals folders plooien, kuisen..., gebruiken wij om samen met de leerlingen naar de winkel te gaan en soepgroenten te kopen. In de klas maken we samen de soep. De leerlingen verkopen de soep op school, en de opbrengst gebruiken we om alle leerlingen mee op bosklas te nemen.

Als er dan nog geld over is, gebruiken we de rest om leuke extraatjes te doen tijdens die week. Op deze manier zorgen wij ervoor dat de ouders minder kosten hebben en de leerlingen leren belangrijke vaardigheden in de praktijk: omgaan met geld, naar de winkel gaan, koken... Of de munt echt motiverend werkt voor alle leerlingen is moeilijk te zeggen, maar ze vinden het wel allemaal leuk dat ze door de Torekes leuke dingen kunnen doen op bosklas en dat iedereen mee kan.

Wat mij betreft mag het project verder gezet worden. Het is niet alleen positief voor onze leerlingen maar ook voor de wijk. Ik zou het wel leuk vinden dat er meer kindgerichte acties zijn. De bloembolactie op het Witte Kaproenenplein was echt super voor onze leerlingen. Over het bouwen van de zitmeubels op het plein was ik heel enthousiast. Het bleek echter te gevaarlijk voor de leerlingen, met al die machines.

Ik weet dat het niet altijd gemakkelijk is om een juiste taak te vinden voor onze leerlingen. Eigenlijk zou het enorm leuk zijn om een klein stukje van de site te kunnen gebruiken om er met de leerlingen ons ding te kunnen op doen. Mijn grote droom is om met de leerlingen aan burenhulp te doen. Ik woon in Sint-Amandsberg en daar is een school die dat doet. Ik denk dat we de leerlingen zo een stukje kunnen voorbereiden op de toekomst en sociale vaardigheden kunnen bijbrengen. Maar hoe ik dit praktisch moet realiseren weet ik niet. Als één van de leerlingen bijvoorbeeld ergens een uurtje mee zou helpen in het huishouden, kan ik daar moeilijk bij gaan staan, want mijn andere leerlingen moeten ook begeleid worden. Het gaat hier nog altijd over twaalfjarigen. Wie kan die verantwoordelijkheid dragen?

Wie ben je en hoe geraakte je in het project betrokken?

Ik ben Sadja. Ik heb hier tien jaar geleden gewoond in het Rabot en ik heb hier toen twee inbraken meegemaakt. Ik woonde in een cité-huisje en ik heb daar wreed van afgezien. Ik heb toen beslist dat ik nooit meer in het Rabot wilde wonen. Maar sinds maart vorig jaar woon ik hier terug en mijn visie is gans gedraaid: van zeer negatief naar redelijk positief. Door mij de voetbaltraining op De Site wat aan te trekken, merk ik dat veel van die mannekes waarmee we voetballen nu wel een vriendelijke goeiedag zeggen als ik ze tegenkom op straat. Ze zien dat ik ook met de tuintjes bezig ben en ze tonen respect voor me. Eigenlijk is het dan vooral begonnen aan het Witte Kaproenenplein, toen ik jullie daar bezig zag dacht ik: 'Misschien kan ik wel helpen?'. De eerste dag ben ik een beetje op prospectie geweest. De volgende dag kwam ik meehelpen, samen met mijn vriend Gauthier. Later bracht ik ook Gill en Ellen mee, zo heb ik een gans ploegske samengebracht.

Waarom doe je mee?

Op het Witte Kaproenenplein was ik vooral onder de indruk van de houtstructuren. Toen ik die zag, dacht ik van 'ik wil in dat proces meestappen'. Ik vond het zeer mooi, de idee om de buurt te verfraaien, weg van het ghetotgevoel, trok me enorm aan. Je ziet nu de mensen op de stoeltjes zitten, dat geeft mij een goed gevoel. Daarnaast sta ik sinds een jaar op ziekenkas en ik dacht 'ge kunt toch geen jaar in uw zetel blijven zitten, de krant lezen en niks doen'. Ik was eigenlijk op zoek naar een nuttige invulling voor mijn dag.

Ik ben Zübeyde, van Turkse origine, uit de streek Pörnek/Emirdag. Ik woon al meer dan 45 jaar in het Rabot. Op zeer jonge leeftijd is mijn man gestorven. Ik heb zeven kinderen. Nu woon ik bij mijn jongste zoon en zijn familie. Ik ben zelf zeer gelovig en doe alles in het kader van het hiernamaals.

Hoe geraakte je bij het project betrokken?

Via Samenlevingsopbouw Gent ben ik in contact gekomen met de Site. Van bij het begin was ik zeer enthousiast over het project en zo langzaam aan heb ik mijn steentje bijgedragen. Ik vind het belangrijk dat vooral Turkse vrouwen een positieve bijdrage leveren aan de wijk. Ik vind het ook belangrijk dat de vaardigheden van elk bewoner bovengehaald worden. Zo is de catering ploeg ontstaan. Turkse mannen kunnen naar het café gaan, wij als Turkse vrouwen raken meer en meer geïsoleerd in huis. De opvoeding van de kinderen en het huishouden valt helemaal onder onze verantwoordelijkheid, waardoor er geen tijd meer is voor extraatjes. De Site kan je als een ontmoetingsplaats beschrijven, waar verschillende burgers, zowel jong als minder jong mekaar ontmoeten.

Aan welke noden beantwoordt het project?

Wel, naast de buurt verfraaien, een zinvolle dagbesteding en het ghettogevoel tegengaan, heb ik ook mijn racistische visie kunnen bij-schaven. Echt waar, ik was echt tegen de Turkse mensen. Ik heb een knop omgedraaid. Ik heb dat gedaan toen ik bijvoorbeeld met Zeki meewerkte op de stadsakker. Gisteren bijvoorbeeld, met het brood: die Turken deelden dat met mij, ja, ik had dat niet gedacht, maar nu maak ik het mee. Mijn visie op de Turken is helemaal omgeslagen. Ik ben daar eigenlijk wel content mee. Mijn visie was wat bekrompen. Zeki, die praat niet veel maar je merkt zijn aanwezigheid. Hij zorgt voor een zekere rust in mijn leven.

Welke bruggen slaat het concrete project naar de buitenwereld? Hoe hielp het project jou verder?

De smeltkroes die hier aanwezig is, is mooi. Bijvoorbeeld op het Witte Kaproenenplein, een kleine oppervlakte die eigenlijk veel te dicht bebouwd is, en waar er nu een groen-structuur wordt gecreëerd die zorgt voor een zekere vorm van rust in de stad. De kippen die hier zijn, dat is toch subliem. Het schooltje uit de buurt dat hier regelmatig komt, dat is super. Ik voel hier een enorm grote betrokkenheid.

Wat doe je concreet in het project?

Toen ik vorige week rondliep op het Witte Kaproenenplein zag ik direct een aantal dingen die we moeten opkuisen. Het geeft goesting tot initiatief omdat je je er zelf verantwoordelijk voor voelt. Je kunt plots ook het bredere geheel zien van de wijk. Mensen spreken me aan, ze zijn blij

Aan welke noden beantwoordt het project?

Dankzij de Site heb ik heel veel bewoners leren kennen. Ik ben uit mijn huis gekomen. De Site geeft me een thuis-gevoel, hier wordt geluisterd naar ons. Mensen participeren via dit project actiever, iedere tuinier draagt iets bij.

Wat doe je eigenlijk in het project?

Ik onderhoud vier tuintjes op de Site. Daarnaast werk ik ook dagelijks, met een aantal vrouwen mee op de akker. We zaaien, oogsten, en wieden onkruid. Tijdens buurt-evenementen zorgen we voor lekkere hapjes. Sinds kort hebben we hier ook een broodoven waar we lekker brood in bakken

Wat wil je graag van dit project?

Ik zou graag willen dat het project verdergezet wordt. Dit is een project waarin we vertrouwen. Het maakte ons veel sterker. We willen dat er naar ons geluisterd wordt. Er is behoefte aan ruimte en ontmoetingsplaatsen. Ontmoetingsplaatsen waar Turkse vrouwen mekaar vinden zijn belangrijk.

Interview met Sadja

met wat ik doe voor de buurt. Ze komen zelfs vragen of ik niks kan doen aan het dagelijkse sluikestort dat er te vinden is. Blijkbaar straalt ik uit dat ik met dat project bezig ben en de mensen appreciëren dat.

Wat zijn je dromen en hoe draagt het project daar toe bij?

Ik denk persoonlijk dat je momenteel niet meer uit het project kan uithalen. Ik dacht eigenlijk dat we het opkuisen van het Witte Kaproenenplein niet gingen volhouden. Sommigen hoorde ik zeggen: 'hoe is het nog met uw lintjes?' (die lintjes had ik gehangen rond de pas geplante bloemetjes zodat ze niet vertrappeld zouden worden) Maar ik kon uitleggen aan de kinderen waarom ik die daar gehangen had en dan snapten ze het. Het feit dat ik een belangrijke rol speel bij de uitwerking van die projecten is voor mij al een droom die uitkomt.

Interview met Zübeyde

Wat het opbouwwerk nastreeft in Rabot

Samenlevingsopbouw Gent vzw koos een aantal jaren geleden voor een andere aanpak om de stem van bewoners te laten klinken in het stadsvernieuwingsproject Bruggen naar Rabot. Samen met diverse partners en vele bewoners organiseren we een 'tijdelijke invulling' op een braakliggend terrein dat binnen een aantal jaren een nieuwe woonwijk (Tondelier) moet worden. Het project, genaamd De Site fungeert momenteel als een rode draad doorheen het stadsvernieuwingsproject Bruggen naar Rabot. De Site brengt bewoners samen die normaliter nooit de stap zouden zetten deel te nemen aan klassieke inspraakmethodieken, zoals bevoorbeeld klankbordgroepen van de Stad Gent. De Site zorgt dat we op een laagdrempelige manier bewoners betrekken op hun buurt. Bewoners hebben een plek waar kan geëxperimenteerd worden met nieuwe buurtinitiatieven, op ieders eigen snelheid. Hierbij merken we dat bepaalde groepen die als 'niet meer te activeren' worden bestempeld, een bijzonder zinvolle bijdrage leveren aan het wijkleven. Mensen nemen opnieuw zelf engagement op en voelen zich trots op realisaties die ze samen verwezenlijken. Experimenten die beschouwd kunnen worden als 'good practises' zoals de huidige stadsakkers, de volkstuinten, de Torekesmunt ... willen we op termijn verankerd zien in de buurt

Tekst: Tom Dutry – Foto's: Philippe Van Wesenbeeck en Dimitri Vandenberghe

Externen houden de stad scherp

Philippe Van Wesenbeeck is sinds 2004 directeur-manager van de dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning. Zijn dienst geeft advies bij alle stedenbouwkundige aanvragen, regisseert kernprojecten, begeleidt masterplannen en stadsprojecten. Op die manier is Philippe betrokken vanop de eerste lijn bij de ontwikkeling van het stedelijk beleid. Hij maakte stadsvernieuwing mee van Ledeberg, Brugse Poort, en Rabot. In dit interview vertelt hij over de moeilijkheden en successen ervan.

Hoe kijk je terug op de voorbije drie stadsvernieuwingsprojecten?

Philippe Van Wesenbeeck: De uitgangssituatie was dat er in de wijken nood was aan zuurstof, aan vernieuwing, en waar het bijzonder moeilijk was om de dynamiek in gang te krijgen. Dat was het uitgangspunt. De vraag is of je de doelstellingen hebt bereikt? En dan kan je de vraag stellen of succesvol is. Voor de start van het 4de project hadden we graag die meeting vooraf gedaan. We hebben een opdracht uitgeschreven. Drie bureaus hebben ingeschreven, maar we hebben het niet gegund. De belangrijkste reden was omdat de bureaus alleen onderzoek wilden doen, en daar geen beleidsaanbeveling wilden aan koppelen. Veel te analytisch, te weinig synthetisch, ofwel te duur. En nu, gezien de financiële situatie in de stad, is dat van de plank gevallen.

In de wijk Ledeberg was één van de doelen: de bestaande woonkwaliteit verbeteren, via screening en subsidie. En nu moeten we een meting houden om te weten of we ons doel hebben bereikt. Nu stelt men dat een aantal huurders zijn ver-

dwenen (sociale verdringing). Maar dan moest je op voorhand bepalen dat het aantal huurders niet mocht verminderen. Dat is een ander doel. Dat doel is niet gesteld. De huizen in de wijk moesten worden aangepakt, want er is in de stad nood aan kleine woningen met tuin. Dan heb ik liever dat we die kleine woningen nog eens opkalefateren, structureel dat ze nog eens 30 of 40 jaar meegaan. Want als je die niet hebt, dan heb je voor de doelgroep met lagere inkomens geen alternatief. Sociale woningbouw kan dat niet, en je hebt de sociale woningen nodig voor de 'sociale correctie'. Want wat gebeurt er? Er is altijd segregatie. Dat kan niet anders, als je investeert in een gebied. Maar in onze sociale democratie, zorgen we voor een sociale correctie. Dus bouwen we sociale woningen, die in dezelfde buurt gebouwd worden, zodat de sociaal zwakkeren er kunnen blijven wonen. Dat was ook de filosofie in Ledeberg. Ook het beleid keek op die manier. Dat was ook het doel van haar beleid: we gaan daarin werken, dat zal sociale verdringing met zich meebrengen, maar tegelijkertijd gaan

we investeren in een pakket voorzieningen, in eerste instantie woonvoorzieningen. Ook transitwoningen zijn in beeld gekomen, sociale begeleiding voor de onteigenden...

Zijn het succesverhalen?

PVW: Als we kijken naar Ledeberg, dan was dat een wijk die, in 1998, tussen stadsvernieuwing of geen stadsvernieuwing in zat. Er waren plekken die er niet goed aan toe waren. Maar je kan je de vraag stellen of Ledeberg er niet zelf bovenop geraakt zou zijn. Van de Brugse Poort kun je dat wel zeggen, en voor mijn part van Rabot ook: dat zijn twee wijken die niet uit zichzelf een dynamiek zou gehaald hebben. Ledeberg is een twijfelgeval. Je ziet nu interessante zaken: het negatieve imago is weg, de mensen durven weer met een bepaalde fierheid zeggen dat ze in Ledeberg wonen. Dat is niet fysiek, maar dat betekent dat mensen ook investeren: in woningen, in winkels. Er gebeurt zeer veel sociaal cultureel werk, maar van een andere orde. Er zijn een aantal groepen die elkaar vinden. Hoe structureel dat is weet ik niet. Er is een dynamiek, welis-

waar een 'witte', maar er zijn ook nieuwkomers die zich organiseren (Afrikanen...) wat betekent dat die wijk in zijn weefsel gezonder wordt. Daar gaat het om. Er zijn vernieuwde plekken, een aantal zitten nog in de pijlpijn, een aantal groenelementen, de vijvers... Een aantal doelstellingen hebben we gehaald, en zijn structureel. Ik ben minder optimistisch over de Brugse Poort. Omdat ik denk dat er daar nog te weinig vernieuwd is in de lokale samenleving. We hebben daar een grotere dichtheid gecreëerd dan er voordien was. Want wat is er gebeurd? De slechte stukken die er uitgehaald zijn, zijn vervangen door nieuwbouw, maar met meer mensen, en daardoor is de druk op de kleine ruimte alleen maar toegenomen. Er zijn meer gezinnen komen wonen, in woningen die vroeger vooral werden bewoond door oudere alleenstaande bewoners

Kan het bestuur nog ingrijpen in de wijk?

PVW: Wil de politiek dat doen? Kan een bestuur na drie legislaturen toegeven dat het maar voor de helft is gelukt, en opnieuw beginnen? Het is logisch dat het zou gebeuren, maar het is politiek niet mogelijk.

Missen we niet vooral economische input in de wijk?

PVW: In de Brugse Poort is er zeer hard ingezet op het ruimtelijke, waardoor het weefsel zichzelf niet kan verbeteren. In het Rabot heb ik dat ook. Het kantelt, we moeten dat goed volgen, dat de sociale stijging niet stilvalt. De trekkers die er zijn, moeten er blijven en volhouden. Als die vertrekken, dan wordt het moeilijk.

Zit er evolutie in de aanpak en regie van zo een projecten?

PVW: Het budget voor stadsvernieuwing zat vroeger bij stedenbouw. Stedenbouw beheerde en verdeelde dat geld naar de verschillende diensten (groendienst, dienst wonen...) Vanuit stedenbouw waren we vragende partij om die regie los te koppelen van stedenbouw. De programmaregisseurs zijn er gekomen in 2006. Dat was zeer belangrijk, want je moet mensen een regiefunctie geven die die budgetten beheren, partners samenroepen. De drie regisseurs hebben absoluut hun job goed gedaan. Zij bewaken de grote lijnen en treden ook soms op als project-

verantwoordelijke. De stad heeft daar goed aan gedaan om een structuur op te zetten.

Toen het project liep in de Brugse Poort was er nog geen sprake van programmaregisseurs, met als gevolg dat, na het vertrek van Jurgen Heytens, het voor een deel stilviel. Het heeft een tijdje geduurd vooraleer een aantal mensen dat hebben overgenomen. En je hebt dat nodig, de drive erin houden in dergelijke projecten. Als de drive eruit is, dan vallen dingen stil, en dat is het ergste wat er kan gebeuren. Want je wordt sowieso geconfronteerd met personeelsverloop, nieuwe medewerkers... Volhouden, want je werkt op lange termijn, je moet dat continu warmhouden, quickwins voorzien, en tegenslagen overwinnen, zijwegen bewandelen. Ook in grote projecten is dat niet anders.

Kan je zorgen voor opvolging en 'druk' via klankbordgroepen?

PVW: Ja, maar je moet dat doen door het eigenaarschap te vergroten: externe partners een onderdeel maken van die stadsvernieuwing. Dat is cruciaal. Als stad kan je dat niet alleen. Als externe partner blijf je scherper kijken dan de stad. Het houdt je als stadsorganisatie scherp. Je draagvlak verbreedt, het aantal 'eigenaars' neemt toe, er blijft drive van buitenaf zitten. Maar Gent heeft nogal sterk de neiging om alles zelf te doen.

Is het gevaar dan niet reëel dat het afvlakt en men vooral kiest voor het consensusverhaal?

PVW: Het klopt, want overheidsorganisaties hebben de neiging om te convergeren, in zichzelf te keren, en je hebt externen nodig om je scherp te houden. Nu staan

we op een interessant punt. Er zijn weinig middelen, dus moet er gekeken worden naar derden: met minder, dus misschien efficiënter?

Moet de stad, nu er minder middelen zijn, niet inzetten op de echte woonnood?

PVW: Ik denk dat je dit niet als enig instrument mag doen; want als je dat doet, dan zal het effect van de groep die de stad verlaat nog groter worden. Er zal nooit geld genoeg zijn om de woonnood weg te nemen. Dat is een illusie. Maar als je niet werkt op de middenklasse die je probeert te houden, dan pleeg je politieke zelfmoord. Het beleid zal zijn middelen altijd moeten inzetten, deels voor de zwakkeren en deels voor de middengroepen. Je moet een evenwichtig beleid voeren, dat beide groepen bedient. Maar alleen inzetten op woonnood is niet de juiste richting.

WITTE KAPROENENPLEIN

Tekst en foto's: Sofie Claeysens

Ledeberg LEEFT!

De deelgemeente Ledeberg is gelegen in de 19de eeuwse gordel van Gent en telt 8240 inwoners. Het is voor Gent de deelgemeente met de kleinste oppervlakte en de grootste bevolkingsdichtheid. Vooral het centrum van Ledeberg is gekenmerkt door een wirwar aan dichtbebouwde straten, weinig eigen en publieke buitenruimte en een gemiddeld slechtere woonkwaliteit. Deze fysische kenmerken gaan gepaard met een hoge concentratie aan etnisch-culturele minderheden, kansarme gezinnen en een hoge werkloosheidsgraad.

Vanaf 2008 werd Samenlevingsopbouw Gent aangesproken door de Stad Gent om het luik participatie van bewoners aan het stadsvernieuwingsproject *Ledeberg leeft!* mee vorm te geven. De doelstellingen voor *Ledeberg leeft!* zijn: meer en mooier groen, hogere woonkwaliteit, vlotter en veiliger verkeer, vernieuwde toegangen tot de wijk, meer en actievere dienstverlening en meer ruimte voor ontmoeten.

Tijdens het eerste werkjaar werd de opdracht van Samenlevingsopbouw Gent inhoudelijk strikt omschreven: we waren partner bij het informeren van bewoners over het stadsvernieuwingsproject *Ledeberg leeft!* en de daarbij horende plannen. *Hierbij stonden wij in voor het informeren en toeleiden van specifieke groepen (kwetsbare bewoners) naar een tentoonstelling en wijkwandelingen. Daarnaast stonden we in voor een deel van de terreinverkenning van het sociaal- cultureel veld in Ledeberg.*

Vanaf 2009 werd de opdracht veel ruimer, namelijk: bewoners niet enkel informeren maar ook betrekken bij de investeringen in hun omgeving. Met andere woorden er voor zorgen dat bewoners invloed uitoefenen op de plannen voor hun wijk.

Dit was in eerste instantie geen makkelijke opdracht. Participatie van bewoners had reeds vorm gekregen in een voorafgaand proces met

bewoners in de klankbordgroep (vanaf 2006). De grote lijnen waren onder andere hieruit geïstilleerd (zie doelstellingen *Ledeberg leeft!* hierboven vermeld). Het participatietraject dat kon afgelegd worden voor de reeds ontwikkelde plannen was beperkt.

Daarom is er getracht om het *Ledeberg leeft!*-verhaal open te trekken. Hiervoor hebben we op verschillende manieren de noden en behoeftes van bewoners in kaart gebracht. Vanuit die expertise konden we veranderingen aanbrengen, of aanvullingen in de plannen voor de wijk, met wisselend succes.

In de wijk hebben we veel geïnvesteerd in deur-aan-deur gesprekken. Op deze manier komen diverse thema's bovendrijven. Voor drie deelgebieden in Ledeberg werd op deze manier een signalenbundel opgemaakt.

Vooral vanuit een bekommernis om vanuit een bottom-up werkwijze met bewoners te kunnen wegen op plannen voor de wijk, werd er op zoek gegaan naar een plek in Ledeberg. Een plek die ruimte bood aan bewoners en gebruikers om 'ingevuld' te worden met hun ideeën, waar mensen aangezet werden om zelf dingen te ontwikkelen. De toenmalige tuin van de Benedictuspoort leende zich hiervoor uitstekend.

DEN HOF

LEDEBERG PLEIN

Deze werd toen minimaal gebruikt door de school en maakte deel uit van de plannen van *Ledeberg leeft!*. Op deze plek komt immers de tuin van de Welzijnsknoop.

Vanaf april 2009 werd gestart met een twaalf-tal bewoners om aan de slag te gaan met dit ongekeende en tot dan toe ontoegankelijk stukje groen in Ledeberg. Geleidelijk aan kregen de suggesties van bewoners vorm onder het motto '*Den Hof*' wordt ook uw tuin!'

- Verfraaiing van de blinde muur met kunstwerken rond het thema 'welzijn' (link welzijnsknoop).
- Wekelijkse ontmoetingsactiviteiten in samenwerking met De Kiosk.
- Wandelingen langs groene plekken in de Ledebergse rand.
- Een pottentuin.
- Grotere ontmoetingsactiviteiten met onder andere rommelmarkt, kinderactiviteiten, dansinitiaties, ambachtenmarkt, open lucht film...

Na de sloop van het aanpalende huizenblok in 2010 verhuist *Den Hof* naar de nieuwe 'tijdelijke' open ruimte. De stad Gent komt tegemoet aan de vragen van bewoners en zorgt voor bloembakken, picknickbanken en gras op de groenzone. Samenlevingsopbouw Gent zorgt samen met bewoners en partners voor een 'tijdelijke' invulling van deze plek. Gedurende een tweetal jaar worden diverse initiatieven op deze plek ontwikkeld:

Buurtsporndag voor kinderen (Brede School), feest op *Den Hof* en wandelingen (Wijk aan Zet), kampen bouwen met wilgentakken (vzw Jong, Groendienst en Jeugddienst), Composteerplek met wekelijks openingsmoment voor en door bewoners...

Eind 2011 wordt de tijdelijke groene zone ontruimd ter voorbereiding van de bouw van de Welzijnsknoop. De Composteerplek, bloembakken en picknickbanken verhuizen naar het parkje aan de overzijde van de Hundelgemsesteenweg.

Vanaf dan wordt *Den Hof* voor ons een concept dat slaat op verschillende bewonersinitiatieven op groene, open plekken in Ledeberg. Niet enkel het parkje aan de Hundelgemsesteenweg, maar ook de groene sproet in de Moriaanstraat-Wel-dadigheidstraat, de semi-publieke tuin van het seniorencentrum de Vijvers... Op verschillende locaties trachten bewoners een invulling te geven aan het voor hen belangrijkste 'Ledebergse' thema: 'Open Ruimte en Groen'. Sommige projecten staan nog in hun kinderschoenen, andere zoals bijvoorbeeld de Composteerplek werken al aan een toekomstscenario.

Interview met Benjamin

In ben Benjamin, 51 jaar oud. Ik ben afkomstig uit Sint-Amandsberg. Op mijn 24ste ben ik op Moskou gaan wonen. In 1997 betrok ik, samen met mijn hulpbehoevende moeder, een sociaal appartement op het Centrumplein in Ledeberg. Ik woon dus al een ruime 15 jaar in de wijk Ledeberg. Na een loopbaan van 30 jaar als groenten- en fruitverkoper, heb ik mezelf herschoold als zorgkundige. Nu werk ik al zes jaar bij Familiezorg. In mijn vrije tijd ben ik bestuurslid bij zaalvoetbalploeg 'Indoor Gent'. Dat is een gemengde groep: verschillende nationaliteiten, ook nieuwkomers. Ik ben onder andere verantwoordelijk voor de toeleiding van nieuwe spelers en de organisatie van activiteiten zoals een toernooi of een eetfestijn. In de wijk Ledeberg was ik zelf niet actief betrokken. Ik ken er wel veel mensen.

Op een warme zomerdag passeerde ik toevallig met mijn fiets langs Den Hof een tijdelijke groenzone aan de Hundelgemsesteenweg. Een aantal mensen zat aan de picknicktafel te vergaderen. Er stond ook een groot bord bij met het opschrift 'Composteerplek'. Mijn nieuwsgierigheid was gewekt. De begeleider nodigde me uit om aan te sluiten bij het gesprek.

Het bleek om een voorbereidende vergadering te gaan met bewoners rond de opstart van een composteerplek in de wijk Ledeberg.

Toen de vraag in de groep werd gesteld wie van de bewoners het zag zitten om deze composteerplek open te houden, heb ik me spontaan kandidaat gesteld. De composteerplek leek me een leuk en zinvol project in de wijk. Het bood een antwoord op het 'afvalthema' in de wijk. Het is ook een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten.

De keuze om me als vrijwilliger in te zetten, gebeurde 'impulsief'. Ik dacht bij mezelf: 'We zien wel waar dit verhaal eindigt.' Bij de opstart van het project was het wel belangrijk dat er een organisatie mee ondersteuning bood aan de werking. Als bewoner alleen kan je zoiets niet opstarten en trekken. Ik ging er van uit dat dit project enkel een bepaald publiek zou aantrekken. Ik had niet gedacht dat ook 'nieuwe Gentenaars' bij dit project zouden aansluiten. Uiteindelijk bleek dit project de verschillende composteerdere dichterbij elkaar te brengen: jong, oud of nieuwe Ledebergenaren. Sinds de Composteerplek kennen een aantal bewoners elkaar 'van zien' en zegt men op zijn minst goeie dag tegen elkaar op straat.

Het eerste jaar van de composteerplek was ik zowat de enige vaste vrijwilliger. Door het aanspreken van composteerdere kwamen er snel twee vrijwilligers bij. Eén van hen is André, die samen met mij vaste vrijwilliger is.

Een vijftal andere bewoners springen af en toe in. Zij houden de composteerplek open of helpen bij werkmomenten. Ook met hen zijn er goede contacten. Ik heb heel wat nieuwe mensen uit Ledeberg leren kennen.

Gaandeweg kreeg ik meer informatie over het composteren zelf. Ik volgde een cursus composteermeester bij Ivago. Ik ben er zelf deskundiger in geworden en kan mensen ook goed adviseren. Er verschenen reeds een aantal krantenartikels over de composteerplek, waarbij ikzelf geïnterviewd werd. Ik kan op een goede manier uitleg geven over onze werking. Ook tijdens de bezoeken van politici aan onze werking geef ik steeds een woordje uitleg. Ik ben geen tafelspringer maar op deze manier mensen informeren vind ik leuk.

Naast het openhouden van de Composteerplek, neem ik deel aan overlegvergaderingen, voer ik informele babbels met de composteerdere, gesprekken met diensten en politici, help ik mee bij de organisatie van activiteiten of werkmomenten...

Ik droom ervan dat dit kleinschalige project in de toekomst kan verder werken en een definitieve plek in de wijk toegewezen krijgt, zodat het een echte ontmoetingsplek voor de buurt wordt. Ik droom ervan dat buurtbewoners zorg dragen voor het park.

Interview met Robert

Ik was acht jaar toen ik in Gent ben komen wonen. Ik woon nu 37 jaar in Ledeberg. Ik ben alleenstaande. Tijdens de week houd ik me voornamelijk bezig met de was en de plas. Ik ga ook regelmatig met de hond wandelen. Ik doe aan sport. Ik fitness en geef twee keer per week lessen zelfverdediging aan 50-plussers. Vroeger gaf ik ook nog Taekwondo-lessen. In het weekend volg ik de matches van Gent-Zeehaven.

Ik werd aangesproken op straat toen ik met mijn hond ging wandelen. Er werden mij wat vragen gesteld. Later volgden er uitnodigingen voor verschillende projecten. Deze interesseerden mij, dus deed ik mee, zoals bijvoorbeeld een wandeling voor hondenbaasjes. Er was ook het debat met al de politici. Normaal gezien zou ik daar alleen nooit naar toegaan, maar in groep is het makkelijker om de stap te zetten. Het politieke debat vond ik interessant. We waren met veel en op deze manier leer ik mensen kennen. Het is leuk als het met andere bewoners klikt en dat je met deze mensen van ideeën kunt wisselen. Nu blijf ik al eens

staan op straat om een babbeltje te slaan. Je kan nooit genoeg vrienden hebben!

Voor mij is het informele contact belangrijk. Het hoeft niet overweldigend en druk te zijn, liever een kleine groep waar mensen elkaar geleidelijk aan leren kennen.

Ik ben voorstander van kleine en haalbare projecten die aanslaan bij de mensen. Geen grote plannen of grote dromen voor de wijk, liever realiseerbare dingen waar mensen onmiddellijk iets aan hebben.

De plek van de vroegere doe-het-zelf-zaak Standaard is wat mij betreft ook zo een mogelijkheid voor de wijk, maar daar ligt de bal in het kamp van Stad Gent. Bewoners moeten mee kunnen beslissen over dit gebied.

Ik ben een persoon die liever op zichzelf is. De voorbije tien jaren is er veel verdriet geweest in mijn leven. Toch mag je niet in die put blijven zitten. Het is belangrijk dat je de draad terug oppakt. Misschien worden er in mijn leven nog wel stappen gezet: nieuwe vrienden en wie weet een levensgezel.

Waar wil jij dat het project in Ledeberg naartoe gaat?

Ik hoop dat initiatieven zoals de *Composteerplek* en de *Volkstuinen* uitgroeien tot echte ontmoetingspolen van bewoners, plekken waar mensen samen hun woon-omgeving vormgeven, hun stem kunnen laten klinken, zaken aankaarten.... En dat kwetsbare groepen als evidente partner betrokken worden bij het uittekenen van 'beleidsplannen'. Dat de nodige tijd en ruimte voorzien is om deze groepen te bereiken en te betrekken. Niet denken voor bewoners maar met bewoners. *Out of the box thinking* door politici maar zeker en vast ook door diensten.

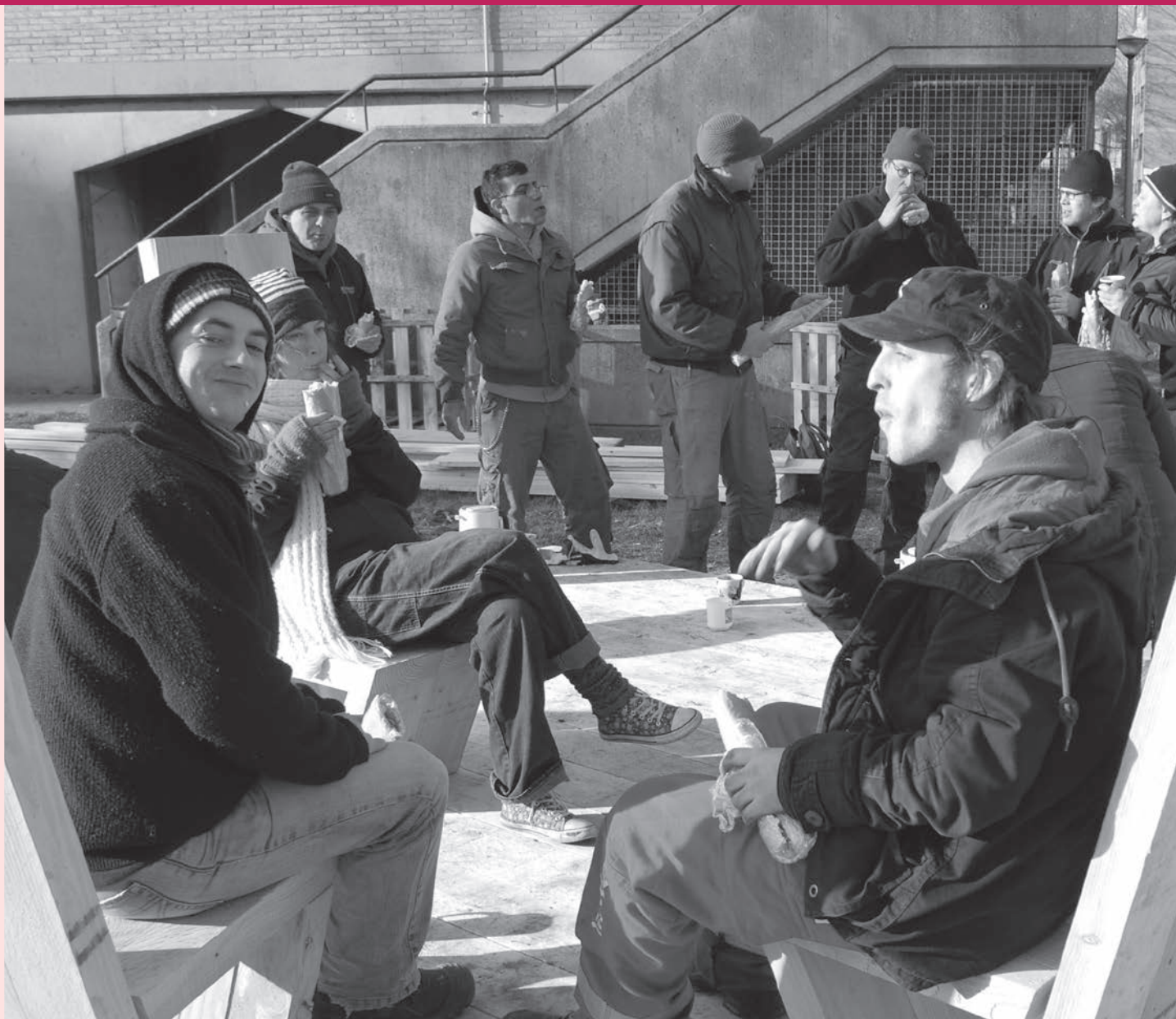

HET CIJFER

1.535

Kleinschalig werken, buurtgericht, op maat van mensen, belang van het basiswerk ... we kunnen nog wel een poosje doorgaan met dergelijke begrippen. Door de aard en toonzetting van deze woorden zijn we vaak geneigd te denken dat het werk dat hierachter schuilt ook klein van waarde en weinig zichtbaar is of moet blijven. Dit cijfer verwijst naar de Composteerplaats in Ledeberg, bij uitstek één van deze kleinschalige initiatieven die inspelen op heel concrete vragen van wijkbewoners. Met 150 openingsmomenten slaagden 252 vrijwilligers erin om 1.535 bewoners van hun "afval" te verlossen.

Een effect dat niet direct in de kranten zal komen. FRANK vindt het minstens een vermelding waard.

Tekst: Sofie Claeysens

Opbouwwerker zijn in stadsvernieuwingsprojecten

Opbouwwerkers binnen stadsvernieuwingsprojecten creëren ruimte voor een bottom-up werking. Daarbij is het proces, de weg die afgelegd wordt met mensen, even belangrijk als het product dat naderhand afgeleverd wordt. Bewoners moeten, vanuit hun leefwereld en ervaringen, mee vorm kunnen geven aan de verbetering van hun omgeving. Dat proces staat centraal. Het vraagt terzelfdertijd de nodige inspanningen en tijd om contacten op te bouwen met bewoners om zo signalen bloot te leggen. De bouwstenen voor een vruchtbare samenwerking worden gelegd door naar bewoners te luisteren, zodat vanuit hun leefwereld (ook hun problemen) vertrokken wordt.

Natuurlijk is een tastbaar resultaat daarbij niet onbelangrijk! De opbouwwerker kijkt samen met bewoners welke oplossingen er op wijkniveau mogelijk zijn voor gestelde tekorten of problemen. Daarbij helpt het dat bewoners, als deelnemer of als vrijwilliger, concreet hun schouders kunnen zetten onder een project dat dynamiek in de wijk brengt. Vandaaruit leggen mensen nieuwe contacten, groeit er

verbondenheid en versterkt men elkaar. De betrokkenheid op de wijk wordt zichtbaar. De opbouwwerker ondersteunt het proces waarbij bewoners samen nadenken over hun wijk en voorstellen formuleren vertrekkend vanuit gemeenschappelijke noden. Vaak komen we daarbij tot oplossingen die solidariserend werken, waarbij verbinding ontstaat tussen jong en oud, meer en minder draagkrachtigen, nieuwe en oude Gentenaars.

Bewoners en opbouwwerker staan daarbij niet alleen. Om tot concrete oplossingen te komen worden gesprekken gevoerd met mogelijke partners. Dit kunnen overheden, andere organisaties uit het middenveld of bedrijven zijn. Ook dat is een proces waarbij de opbouwwerker erover waakt dat bevindingen op het niveau van de wijk voldoende vertaalslag krijgen in toekomstige beleidsplannen. Maatschappelijke veranderingen verlopen niet zomaar. Een opbouwwerker dient zich vast te bijten want de weg naar verandering verloopt dikwijls over een onvoorspelbaar maar boeiend en leerrijk pad.

Tekst: Evelyne Deceur – Foto: Website Skyscrapercity.com

Spanningen in het werkveld

Een tweetal jaar terug besloot ik om naar de vakgroep sociale agogiek van de Universiteit Gent te verkassen. Niet zozeer omdat ik mijn vroegere job niet graag deed, integendeel. Wel omdat ik voelde dat ik op dat moment als praktijkwerker zelf te weinig kon benoemen wat ik aan het doen was en onvoldoende de complexiteit en dynamiek van onze projecten en praktijken terugvond in teksten en verhalen die door anderen werden verspreid. Ja, hetgeen ik samen met collega's van Samenlevingsopbouw in het Rabot de afgelopen vijf jaar had gedaan, werd 'interessant' genoemd, maar wat heet 'interessant'? Wat betekent dat? En wat impliceert het? Hoe kan je de ambiguïteit en onvoorspelbaarheid van concrete praktijken begrijpen, lezen én vatten? En hoe geraak je voorbij nieuwe(rwetse) concepten zoals 'transversaal werken', 'solidariteit', 'politiseren', 'gemeenschapsvorming' en 'sociale stijging', die nu al te vaak en al te gretig worden gebruikt als nieuwe 'mantra's' en stoplappen.

Het antwoord hierop is allerm minst eenduidig. Ik maakte dit voorjaar samen met mijn ex-collega opbouwwerker Dimitri Vandenberghe bij wijze van oefening een lijstje van wat wij 'spanningsvelden' noemen: breuklijnen en situaties waar we als praktijkwerker onmogelijk uitgeraken en die ons dwingen om keuzes te maken, òf meer voor het ene òf meer voor het andere.

Ik licht hier twee spanningsvelden uit en beschrijf ze beknopt. Het is onmogelijk om binnen het bestek van dit artikel volledig in de diepte en de complexiteit te graven. Uiteraard is onze lijst spanningsvelden beduidend langer. Ze groeit nog iedere dag en is allesbehalve volledig. Vul dus gerust aan!

Wel wil ik proberen aan te geven, zonder voor (andere) opbouwwerkers te willen spreken of te evalueren, dat achter de schermen van een praktijk in de marge van een stadsvernieuwingsproject vaak een moeilijk zoekproces woedt. Balancerend op een slap koord tussen verantwoording en verantwoordelijkheid, individu en collectief, sociaal en politiek, ... worden afwegingen gemaakt. De tijd en/of de ruimte om die afwegingen te doorgronden en het midden te (blijven) houden, ontbreken evenwel vaak. Af en toe leidt het zelfs (ongewild) tot het verliezen van het evenwicht.

1 De aloude discussie omtrent het werken met 'kwetsbare groepen' enerzijds en het 'verbinden' anderzijds, vormt een eerste spanningsveld.

In een wijk zoals het Rabot waar de ongelijkheid groot is, dwingt de nijpende dagelijkse realiteit van veel bewoners, de praktijkwerkers al gauw tot selectieve accenten. En dat vanuit de terechte overtuiging dat kwetsbare bewoners deel uitmaken van de stad en zij hier ook in de toekomst deel van moeten blijven uitmaken.

De oplossing ligt evenwel niet in het vormen van een front samen met en voor deze bewoners. Bestaande uitsluitingsprocessen worden zo immers vaak versterkt en uitvergroot. Maar ook het louter vermengen en zoeken naar nieuwe vormen van gemeenschap is te beperkt. Nee, het is net het evenwicht tussen die twee, het blijvend aandacht hebben voor minderheidsgroepen én het uitgaan van en het streven naar diversiteit, dat dé uitdaging vormt en moet vormen.

2 Wat me meteen bij het volgende spanningsveld brengt: sociaal versus politiek.

Laat ons wel wezen, op het moment dat ik eind 2006 in het Rabot aankwam, lag het overgrote deel van de buurtbewoners niet wakker van het stadsvernieuwingsproject. De dag, week en/of maand ongestoord doorkomen, was voor velen dé grootste bezorgdheid. En hoewel het 'helpen' van deze bewoners en 'het blussen van allerhande brandjes' bijna een evidentie is voor iedere geëngageerde praktijkwerker, is het gevaar reëel dat participatie wordt herleid tot enkel 'meedoen' en/of 'toeleiding', en dat er structureel weinig verandert. De ambitie moet duidelijk groter zijn. Samenlevingsopbouw kan volgens mij dé katalysator vormen om gelijke mogelijkheden voor diegenen die nu uitgesloten worden, na te streven. Dit gaat verder dan het uitbouwen van een aangepast dienstenaanbod en/of een (solidair) beleid voor of over (kwetsbare) bewoners. Het start bij het erkennen dat het perspectief van iedere bewoner in de vormgeving van de samenleving cruciaal is, en dat evidente posities, ook die van de eigen werking, daarbij in vraag moeten durven worden gesteld.

Evelyne Deceur, onderzoeker vakgroep sociale agogiek

Tekst: Tom Dutry – Foto: Dienst communicatie Stad Gent

Als stad moet je **blijven investeren in men**

Daniel Termont is onder-
tussen meer dan 7 jaar
burgemeester. Het eerste,
maar ook het huidige,
bestuursakkoord hecht
groot belang aan stads-
vernieuwing. Hoe kijkt hij
hierop terug. Is een stad
sowieso maakbaar?

Sociale stadsvernieuwing was in de voorbije twee legislaturen één van de beleidsprioriteiten. Hoe evalueer je die projecten? Zijn het succesverhalen?

Burgemeester Daniël Termont: Ik denk dat ik moet antwoorden met gemene gevoelens: had je mij zes jaar geleden die vraag gesteld, zou ik 'ja' gezegd hebben, zonder twijfel. Het was een succesverhaal. Het was een zeer geslaagd gegeven, omdat je kunt zien dat we in de Brugse Poort toch een heel pak nieuwe, jonge gezinnen hebben aangetrokken enerzijds, en anderzijds dat we er ook in geslaagd zijn om de autochtone bewoners te behouden en kansen te bieden. Want dat is toch altijd één van de grote uitdagingen: dat je bij sociale renovatieprojecten ook oog hebt voor de oorspronkelijke bevolking, dat die niet verjaagd wordt, dat de

prijzen niet de hoogte inschieten, en de mensen kunnen blijven wonen. Ik denk dat we daar redelijk goed in geslaagd zijn.

Het is mijn inschatting dat door de instroom van heel veel arme Oost-Europese mensen de druk op de wijk opnieuw zeer zwaar is geworden. Ik denk dat we een golfbeweging meegemaakt hebben. Dat we kort na de belangrijkste realisaties een positieve trend hebben gehad, met veel jonge nieuwe gezinnen, veel wijkleven, verenigingsleven - gelukkig bestaat dat nog allemaal -, maar een aantal zaken hebben ongetwijfeld veel te lang op zich laten wachten: onder andere de aanleg van het park, de bouw van de woningen, dat heeft jaren geduurd... Anderzijds is de druk op de wijk teruggekomen omwille van zeer arme mensen uit Oost-Europa, die huizen gekraakt hebben; het

fenomeen van drugsgebruik; verkeersveiligheid... Ik denk dus dat we permanent attent moeten blijven om de buurt te ondersteunen en er blijven over waken dat de wijk leefbaar blijft voor iedereen.

Mochten we niets gedaan hebben in de Brugse Poort, dan was het een getto geworden, laat ons dat woord maar gebruiken. Ik denk dat dat een zeer slechte zaak zou geweest zijn voor de stad. Als we niets zouden doen in de Dampoort, dan zal de druk op die samenleving fel vergroten, wat we nu al zien: dat gaat over drugshandel, over lawaaioverlast, verkeersveiligheid, dubbel parkeren, kleine diefstallen, vandalisme... Het een brengt het andere mee. Als je investeert in stadsvernieuwing, dan krijg je meer respect voor de omgeving, krijg je meer respect van iedereen voor de mensen die er wonen. We gaan dat moeten blijven doen.

sen

die zeggen dat ze er komen wonen zijn omwille van die vernieuwingen, “maar nu gebeurt dat en dat, gelieve daar ook iets aan te doen”.

Bij de mails daarentegen uit een wijk waar we nog niet zijn gestart, is de teneur meer van: “je laat ons hier verloederen, er gebeurt hier niets, men mag hier zijn vuilbak altijd op straat zetten, ze mogen zo snel rijden als ze willen”, “het is hier het Chicago”, zo van die uitersten, “ge kijkt niet naar ons, ge zijt niet geïnteresseerd in ons”, ik begrijp dat, ik heb daar alle begrip voor, maar je moet weten dat het stadsbestuur vijftientig jaar geleden gekozen heeft om op vlak van stadsvernieuwing niet al zijn pijlen alle kanten uit te schieten en niet overal één straat te renoveren en één huis aan te pakken, maar heel bewust wijk per wijk aan te pakken, en we gaan alle middelen die we hebben ook in die wijk steken.

Hoe kijk je naar de inzet in de wijken waar de projecten ‘af’ zijn: verschuift de inzet naar nieuwe wijken, of kiest men voor een blijvende inzet, wat een uitbreiding van middelen betekent?

DT: Nee, het moet wel, we hebben daar geen keuze in. We moeten overal mensen inzetten, en we hebben op dit moment niet de financiële middelen om die werkingen uit te breiden. Zowel van Samenlevingsopbouw, vzw Jong, als onze eigen diensten. We hebben geen middelen om er meer in te steken. We zitten in een grote besparingsoefening zoals alle steden en gemeenten, en het zal al een groot succes zijn als we kunnen houden waar we mee bezig zijn. Dus ik denk dat we de werking op peil moeten kunnen houden en dan kom ik terug wat ik daarnet zei: het is niet omdat je veel geld investeert in een park, een aanleg en een vernieuwing, dat je daarna kan zeggen dat je je mensen terugtrekt. Je moet daar constant aanwezig blijven om de mensen bij de hand te nemen en te begeleiden, anders zou je daar wel veel geld kunnen investeren maar zou de samenleving toch kapot gaan en dat moeten we vermijden.

Hoe kan je de stedelijke uitdagingen proberen te voorzien, die niet in plannen te vatten zijn? Of antwoorden formuleren?

DT: Ik zou de eerste willen tegenkomen die zegt hoe Gent er bin-

nen 10 jaar zal uitzien. Ik weet het niet. Ik heb in de zeven jaar dat ik burgemeester ben de stad enorm zien evolueren, niet altijd ten gunste. Het klopt dat er duizenden mensen bijgekomen zijn, veelal in armoede, die hier werk komen zoeken, die hier een ander leven zoeken, die een huisvesting zoeken. Ze geven een grote druk op de huisvestingsmarkt. Dit betekent dat de arme Gentenaars die ook op zoek zijn naar een woning er ook geen meer vinden. Maar ook jonge koppels vinden geen woning meer. Dat stelt een enorme druk op de samenleving: op vlak van wonen, van educatie, van tewerkstelling, het naast mekaar leven, ander manier van leven, langer opblijven, lawaai... Dit alles samen maakt het soms moeilijk. Kan je daarop anticiperen? Ik weet het niet. Als je kijkt naar de cijfers van de voorspellingen van een paar jaar terug, had niemand de instroom voorspeld van bijvoorbeeld de duizenden Bulgaren in Gent

Sociale stijging/sociale opwaartse mobiliteit: zet de stad voldoende in op die opwaartse mobiliteit of zet ze vooral in op sociale mix?

DT: Het is geen of/of verhaal, maar een en/en-verhaal. De stad is niet leefbaar als er geen middenklasse woont. Je kunt onmogelijk de middelen samenleggen als er geen mensen wonen die het beter hebben. We moeten proberen de stadsvlucht tegen te houden. De stad is een zeer jonge stad, maar als ze huwen, of een volgende stap zetten in hun leven, verlaten ze de stad. De grote stadsvlucht is er nog altijd. Er is geen aanbod voor de groep die een huis en tuin met kind willen. En als we de arme mensen niet uit het oog willen verliezen, dan hebben we de middelen nodig van hen die mee verdienen.

Als het niet lukt om de stadsvlucht tegen te gaan, is het dan geen tijd om een radicale keuze te maken, en te werken aan de echte woon-nood?

DT: Hoe gaan we dan de stad dan financieren? Dat zou een verschrikkelijke stad zijn, als je je beleid alleen daarop zou richten. Daar bedank ik voor, ook als socialistisch. burgemeester dan ga je naar een totaal onleefbare stad. Als je geen sociale mix realiseert in je stad, daar kies ik niet voor.

Wat kan er dan wel gebeuren? Wat kan de stad dan wel doen om de stadsvlucht tegen te houden?

DT: Er is het element van infrastructuur, waar jonge mensen zoeken naar infra waar hun kinderen veilig zijn. En daar is verkeersveiligheid heel belangrijk. Als we ons beleid kunnen realiseren zoals we willen, dan willen we de auto zoveel mogelijk mijden uit de stad, zodat het veel aangenamer wordt; Veiligheid in het algemeen: inzetten op die veiligheid betekent dat je inzet op de strijd tegen onveiligheid: diegene die lawaai maken, vandalisme, fietsen stelen, parken onveilig maken, drugs verhandelen en gebruiken in de parken... Die pak je aan en die haal je eruit. Dat is de enige oplossing. Dat is repressief, maar je moet maar eens luisteren naar de vele getuigenissen van mensen die naast bepaalde gezinnen wonen: de hele nacht lawaai, vechten... woon daar maar eens naast. Ik heb begrip voor die mensen.

Als mensen hun kinderen niet durven op straat laten spelen of op een speelplein, en dan beslissen om terug te verhuizen, dan is dat niet plezant leven. Al die ingewikkelde zaken vormen onze samenleving. Hoe maak je die gasten duidelijk dat ze andere dingen moeten doen dan kinderen en volwassen lastig vallen? Als stad moet je daar op blijven investeren: in mensen.

U als burgemeester krijgt heel veel directe reacties van wijkbewoners. Merkt u een verschil in de aard van de klachten of opmerkingen in wijken waar er stadsvernieuwingen lopen en wijken waar er (nog) geen stadsvernieuwing is opgestart?

DT: Ja, heel duidelijk. Ik kan dat met de woorden van de mensen niet omschrijven, maar het blijkt bijvoorbeeld uit de mails van de mensen uit de Brugse Poort dat ze heel goed weten welke inspanningen we reeds gedaan hebben, en wat we doen blijkt ook uit de mails: “er is nu zoveel geïnvesteerd en laat het nu toch niet kapotgemaakt worden”, of “laat daar toch die bende dat niet kapot maken, maar doe daar iets aan”. Je hebt het gevoel dat de mensen weten dat de stad daar mee bezig is, of mee bezig is geweest. Er is geïnvesteerd, gewerkt, er zijn mensen op gezet. Ik krijg veel mails van mensen

RABOTTORENS

Tekst: Bart Van Bouchaute – Foto's: Jean Marie V

Sociale verdringing als effect van stadsverni

In de legislaturen 2000–2012 voerde het Gentse stadsbestuur een actief beleid van stadsvernieuwing in de 19de eeuwse gordel rond het stadscentrum. Tijdens de vlugge stadsuitbreiding in de 19de eeuw waren daar massaal speculatieve woningen van lage kwaliteit opgetrokken. Het stadsbestuur wou met 'integrale projecten' zoals Zuurstof voor de Brugse Poort of Ledeberg leeft de leefbaarheid verbeteren door het versterken van de sociale mix, waarbij sociale verdringing 'zoveel mogelijk' moest worden vermeden.

In mijn onderzoek heb ik die projecten precies door die lens van sociale verdringing bekeken. In welke mate worden de bewoners met een lagere sociaal-economische status verdrongen door herinvesteringen in onroerend goed in deze wijken, als gevolg van de stadsvernieuwingsprojecten? Omdat er geen nulmonitoring is gebeurd en verhuisbewegingen niet gedetailleerd in kaart zijn gebracht, is er geen exact cijfermatig beeld. Toch is er onmiskenbaar een tendens waar te nemen.

Sowieso is er in sommige huizen, straten en wijken in de Gentse gordelwijken al langer een proces van 'stille' verdringing bezig. 'Pioniers' zoals studenten en artiesten vonden in de gordelwijken interessante, betaalbare woonplekken. Dit is een noodzakelijke, maar onvoldoende voorwaarde om sociale verdringing te verklaren. Onvoldoende, omdat het natuurlijk niet zo is dat die wijken een 'spontane' aantrekkingskracht hebben. Ook oude cultuurhistorische wijken zoals het Patershol en het Prinsenhof

euwing

aan te trekken voor stadsvernieuwing. Dat privaat kapitaal zou dan zorgen voor een heropleving van de gordelwijken en een betere leefbaarheid voor de kwetsbare bewoners. En bij dit alles zou sociale verdringing 'zoveel mogelijk' vermeden worden.

Maar verschillende sleutelfiguren hebben bevestigd dat de stadsvernieuwing wel degelijk de sociale verdringing aanzwengelt. Is sociale verdringing dan collateral damage, een niet-beoogd en niet-bedoeld negatief gevolg van een positieve vernieuwing? Die collateral damage redenering wordt vaak gebruikt maar klopt niet. Stadsvernieuwingsprojecten hadden wel degelijk voorzienbare effecten op sociale verdringing. De directe effecten als gevolg van kaalslag en heropbouw in de projecten zelf bleven beperkt. Door het beperkte budget is er geen rechtstreekse massale verdringing door kaalslag. Wel zijn er de projecten op 'lege plekken' zoals de Tondelier die weinig veranderen aan de woonkwaliteit in de arme delen van de Rabotwijk ernaast. Maar de indirecte effecten van die projecten via de verdere oververhitting van het laagste segment van de huurmarkt voor kwetsbare bewoners zijn heel wat groter. Panden verschuiven van de huur- naar de eigendomsmarkt en de huurprijzen voor vaak povere woningen stijgen tot schandalige hoogtes. De gestegen prijs voor huurwoningen leidt in de gordelwijken tot problemen met betaalbaarheid. Want er is ook een polarisering in de inkomens in Gent. Volgens de stadsmonitor 2011 spendeert bijna 40% van de huurders en een kleine 35% van de afbetalende eigenaars meer dan 30% van het inkomen

aan wonen, en heeft 15% van de huurders effectief problemen om de huur te betalen. Het vraag/aanbodmechanisme op de woonmarkt werkt in de jaren 2000 anders dan in de jaren 1980 toen de stad leegliep en goedkope huisvesting mogelijk was zonder verdringing. Het beleid van stadsvernieuwing is vandaag overduidelijk een stimulans voor de oververhitting op de huurmarkt voor de laagste inkomensgroepen.

Dit komt vooral door het ontbreken van stevig flankerend beleid op de woningmarkt. Ondanks ambitieuze streefcijfers is er in de periode 2001-2010 netto geen enkele sociale woning bijgekomen, terwijl de gemiddelde wachttijd oploopt van 20 tot 27 maanden. Dit heeft verschillende oorzaken: de procedures zijn te ingewikkeld, te streng en te lang; huisvestingsmaatschappijen kunnen steeds moeilijker gronden verwerven; de bouwtechnische vereisten zijn verhoogd en de bouwkosten zijn gestegen. Tegelijk trekken systemen zoals bouwblokrenovatie en renovatiepremies jonge starters uit de middenklasse aan en ook dat zorgt voor verdringing van de meest kwetsbare bewoners. Onze private huurmarkt is nauwelijks gereguleerd en met 300 woningen is het systeem van sociale verhuurkantoren in Gent zwak uitgebouwd. Recente maatregelen zoals budgetwoningen en het stedelijk verhuurkantoor lijken bovendien meer op de middenklasse gericht.

Het selectieve vernieuwingsbeleid met projecten wijk-per-wijk heeft er vooral voor gezorgd dat de sociaal-ruimtelijke tegenstelling in de gordelwijken is toegenomen, met sociale verdringing in betere woningen naast huisjesmelkerij in nauwelijks

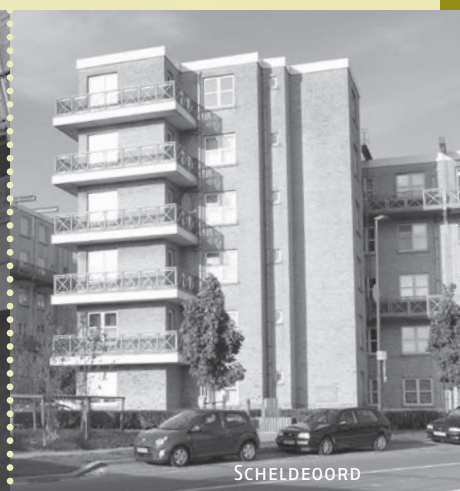
bewoonbare panden. Die stadsvernieuwing stelt Gent voor een dubbel probleem. Voor het heden blijft de sociale verdringing beperkt, maar de slechte woonomstandigheden voor de meest kwetsbare bewoners blijven gewoon bestaan. Voor de toekomst wordt de noodzakelijke grootschalige verbetering van de woonvoorraad onbetaalbaar door het stimuleren van eigendomsverwerving en renovatie van in se minderwaardige panden vandaag.

De gekozen hefboomstrategie blijkt een doodlopende weg. De 'nieuwe middenklasse' blijft liever in subuurbaan gebied wonen: ze hebben een wantrouwen tegen de stad als fysieke en sociale ruimte en verbinden de aanwezigheid van 'kleurlingen' met lage maatschappelijke status en onveiligheid. Maar intussen zijn de arme Gentenaars wel de dupe van de gestegen woningprijzen. Daarom is het hoog tijd om die weg te verlaten. Zal het Gentse sociaal-ecologisch stadsproject er in slagen om het vruchteloze beleid naar het aantrekken van een segment uit de middenklasse zonder woonnood, ten koste van de reële woonnood van de meest kwetsbare groepen in de stedelijke samenleving, te doen kantelen naar een beleid dat die massieve woonnood als uitgangspunt durft te nemen voor een sociaal rechtvaardige stadspolitiek?

Bart Van Bouchaute is lector in de opleiding sociaal werk Arteveldehogeschool (Gent). Deze bijdrage is gebaseerd op eigen onderzoek in het kader van een masterproef uit 2012. Dit onderzoek werd gepubliceerd bij Academia Press: Van Bouchaute, B. (2013), Gentrificatie als strategie van stadsvernieuwing?

waren ooit no go-zones. Pas na en door de stadsherwaardering werden ze aantrekkelijk en kregen ze een rijkere bevolking in intussen peperdure huizen.

Bij de stadsvernieuwing in de gordelwijken werd een gelijkaardige beleidsweg bewandeld. Publieke investeringen moesten de gordelwijken aantrekkelijk maken voor nieuwe jonge gezinnen uit de middenklasse of voor projectontwikkelaars. Er was weinig budget, dus de publieke investeringen moesten een impuls zijn om privaat kapitaal

SCHELDEOORD

16 oktober,
13.30 u.

Sociale Stadsvernieuwing in de wijken Brugse Poort, Rabot en Ledeberg.

Een terugblik en visie op de toekomst.
Koperijterij Rabot, Vlotstraat 22, 9000 Gent
Inschrijving: secretariaat.gent@samenlevingsopbouw.be

17 oktober,
vanaf 16 u.

Wereldtag van verzet tegen extreme armoede.

Met dialoogtafels over het armoedebelief, voetbal-demonstraties van Homeless Blue White, welzijns-markt, animatie voor jong en oud, wereldrecord wittelakens knopen (breng je laken mee) en afsluitend (19 u.) herdenkingsplechtigheid.
Sint Pietersplein

26 oktober

Dag van de sociale huurder. Het thema voor 2013 is "leegstand van sociale woningen". De dag start om 13.30 uur met informatie en gesprekstafels over leegstand. Om 16 uur is er een debat met verschillende huisvestingsmaatschappijen, VMSW, BROW en Gensh. Het debat wordt ingeleid door minister Vandenbossche; schepen Tom Balthazar verzorgt het slotwoord. Om 17 uur is er een receptie, aangeboden door Stad Gent.
Buurtcentrum Rabot, Jozef IIstraat 104, Gent.
Inschrijven niet nodig, info bij Patrice De Meyer 0473/763661

COLOFON

wordt uitgegeven door:

Samenlevingsopbouw Gent vzw, Blaisantvest 70, 9000 Gent

Telefoon: 09 223 95 15 - Fax 09 239 96 72

Email: info.gent@samenlevingsopbouw.be

Url: www.samenlevingsopbouwgent.be

verschijnt in januari, mei en oktober.

Onder het motto 'Kansen creëren, grondrechten garanderen' werkt Samenlevingsopbouw Gent vzw in de 19de-eeuwse gordel rond thema's zoals inkomen, wonen, onderwijs en leefbaarheid. We ondersteunen en versterken er kwetsbare groepen zodat zij vanuit hun krachten zelf mee oplossingen kunnen geven voor problemen die zich in hun nabijheid stellen. In samenwerking met diensten en organisaties, zetten we samen met deze kwetsbare groepen, ook stappen om het beleid aan te sporen om tot duurzame en structurele oplossingen te komen. 'Iedereen moet van de grondrechten kunnen genieten en ze moeten afdwingbaar zijn'.

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER: Tom Dutry, Sofie Claeysens, Tim Everaert, Dimitri Vandenberghe, Gülcan Sari, Wannes Degelin, Wouter Van Thillo, Lut Vael, Frank Vandepitte, Stéphanie Staïesse, Linze Magherman, Veerle Malsschaert, Pascal Debruyne, Evelyne Deceur, Bart Van Bouchaute.

EINDREDACTIE: Jan Rooms, Stéphanie Staïesse, Wannes Degelin, Lut Vael en Frank Vandepitte.

ADRESBEHEER: jan.rooms@samenlevingsopbouw.be

VORMGEVING: derkapellmeister@me.com

FOTOGRAFIE: Dimitri Vandenberghe, Wannes Degelin, Sofie Claeysens, Linze Magherman, Jean Marie V, Dienst Communicatie Stad Gent, Philippe Van Wesenbeeck, Skyscrapercity.com,

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Lut Vael, Blaisantvest 70, 9000 Gent

STEUN: Indien je Samenlevingsopbouw Gent vzw wil steunen in de uitvoering van haar verschillende projecten kan je een gift storten op rekeningnummer BE86 0011 6719 6350

Witte boontjes in blik

Veerle Malsschaert

Toen mij gevraagd werd om iets te schrijven over armoede, zei ik ja.

Nadien pas dacht ik: wat kan ik schrijven over armoede?
Wat weet ik van armoede?

Ik ben niet arm. Zeker niet rijk, maar ook niet arm,
ik kan vrij comfortabel leven.

Idem dito voor mijn vrienden.

Iedereen moet het met wat minder doen sinds de crisis,
maar we zijn (nog) niet arm.

En het met iets minder moeten doen, kan ook voordelen hebben.

Mensen zonder tuin, zitten samen in een park.

Mensen zonder auto, zitten samen in de trein, tram of bus.

Maar mensen zonder huis, zitten op straat en dan is,
tenzij het Gentse Feesten zijn, de lol er snel af, denk ik.

Maar ik ken dus geen echt arme mensen, toch niet van dichtbij.

Als kind wel, hoewel ik ze nooit zo ervaren heb.

Als kind had ik arme vrienden.

Ik groeide op in een volkse wijk in Dendermonde waar ook veel kansarmen, zoals dat toen nog niet genoemd werd, woonden.

Ik speelde regelmatig bij een vriendinnetje die in een veel kleiner en ouder huurhuisje woonde dan wij en soms at ik daar zelfs mee. Ik herinner me vooral de witte boontjes in tomatensaus uit blik. Bij ons thuis noemden ze dat 'arme-mensen-eten' en daarom wij aten dat blijkbaar nooit. Maar ik vond die witte boontjes uit blik bij dat vriendinnetje heerlijk!

Waarschijnlijk vooral omdat we die samen opaten.

Witte boontjes doen me nog altijd denken aan dat vriendinnetje.

Ook nu woon ik weer in een volkse buurt in Gent en ook hier wonen veel kansarme mensen. Ik zie die mensen op straat en soms bij de apotheker en dan doen we een klapke over 't weer. Maar het blijft op een afstand, want we zijn geen vrienden.

Onze kinderen gaan wel naar dezelfde dokter van Kind en Gezin, en in sommige gevallen naar dezelfde crèche of binnenkort misschien naar dezelfde school.

Maar we zijn geen vrienden.

We lijken toch in andere lagen van de lasagne te leven.

Terwijl als kind, speelden we samen en waren we vrienden.

En in spelen is iedereen gelijk.

Als kind zijn we allemaal witte boontjes in één blik en dat is heerlijk.

Dus laten we blijven spelen, denk ik dan, levenslang en met elkaar.

Veerle Malsschaert (actrice, te zien in 'Flikken', 'Clan' en diverse comedyschows)